

KAHRAMANMARAŞ
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ

KÜLTÜR
YAYINLARI

**İNCE
LEME**

İmtiyaz Sahibi
Büyükşehir Belediyesi Adına
Hayrettin Güngör

Genel Yayın Yönetmeni
Duran Doğan

Kahramanmaraş
Büyükşehir Belediyesi
Kültür Yayınları Serisi: 104

Baskı Tarihi
Nisan 2021

ISBN 978-605-4996-93-3

Editör
Betül Durdu

Teknik Hazırlık
Şeyda Nur Uğur
Ali Şenocak
Rümeysa Kablan

Son Okuma
Sibel Kılıç

Tasarım
Nisanur Karakuş

Çizimler
Mehmet Eroğlu

Baskı
Kültür Sanat Basımevi
Maltepe, ZB7-ZB11
2. Matbaacılar Sitesi,
Litros Yolu Sk, 34010
Zeytinburnu/İstanbul
Sertifika No: 44153

İletişim Adresi
Kültür, Turizm ve Spor Dairesi
Başkanlığı
Kayabaşı Mah. Vakıf Tarla Cad.
Köker Konağı No: 6
Dulkadiroğlu /Kahramanmaraş
Telefon: 0 (344) 225 24 15-16

Bu eser, T.C. Cumhurbaşkanlığı himayelerinde yürütülen Millî Mücadelemizin 100. Yılı Etkinlikleri kapsamında, bir kültür hizmeti olarak Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi tarafından bastırılmıştır. Yayın hakları Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesine aittir. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir. Kitapta yazılı olan her türlü bilginin ve yorumun sorumluluğu yazarların kendilerine aittir.

KAHRAMANMARAŞ'IN SÖZÜ EDEBİYAT YOLU

Yolu Sözle ve Şiirle Tamamlamak

Hayatımızdaki her şeyi; düşünebilen, tercih edebilen, irade ortaya koyabilen insan için yapıyoruz. Böylelikle düşünmeyi, tercih etmeyi ve irade ortaya koymayı yaşam piramidimizin gizli öznesi olarak beslenmenin, yemenin ve içmenin yanına, görünmeyen bir özne olarak yerleştiriyoruz. Yolda olmak, yola çıkmak gibi bütün tabirler yaşam piramidinin olmazsa olmazı olarak karşımıza çıkıyor. Suyun boğazımızdan akması için, bir yerden bir yere gitmemiz için, bir düşünceyi cümle hâlinde ortaya koyabilmemiz için, düşünen insanın tercih yapabilmesi için... Hepsi için bir yol gerekiyor.

Gündelik hayatımızda bile, çeşitli meselelerle boğuşurken "yoluna koymak" deyimini kullanırız. Hedef için hareket, hareket için yola ihtiyaç vardır çünkü. Kahramanmaraş'ımız'ın yolunu, işte bu maddi ve manevi anlamlarla ve niyetlerle yapıyoruz. Yolda olduğumuz kadar, hangi yolda olduğumuzu da önemsiyoruz. İsmi olmayanın cisminin de olmayacağını biliyoruz. Bunu da Kahramanmaraş'ımız'ın bağrından çıkıp Türkiye'ye kılavuzluk etmiş, ünü Türkiye dışına taşımış isimlerle yapmak istedik. Hem onların kıymetli hatırası için maddi ve manevi anlamları olan bu yolları yapmak, hem de bundan daha önemli olan onların düşünce hayatını, sanat ve kültür hakkındaki hazineleri hatırlatmak amacıyla yapılan bu yolların yerini bulduğuna inanıyoruz.

Bu yollardan geçecek olan bir gencimizin, bir yavrumuzun bile dikkatini celp edip, bu kıymetli şahsiyetlerimizi tanımaya vesile kılabilirsek, işte o zaman bu yol hak ettiği anlamda yol değeri kazanacak ve belki de ülkemize Kahramanmaraş adına bir değer katmış olacak. Meşhur şairimiz Cahit Zarifoğlu'nun da dediği gibi: "Allah'ım / Yol boyunca / Bırakma elimi / Düşerim sonra"

Yol boyunca düşmemek temennisiyle.

HAYRETTİN GÜNGÖR
Büyükşehir Belediye Başkanı

İçindekiler

Halîlî-i Maraşî	10
Karacaoğlan	14
Sünbülzâde Vehbî	18
Kuddûsî Ahmed Efendi	22
Hâmî-i Abdulgaffar Baba	26
Hamamcızâde Hafız-ı Maraşî	30
Necip Fazıl Kısakürek	34
Âşık Yener	40
Bahaeddin Karakoç	44
Şevket Yücel	48
Hayati Vasfi Taşyürek	52
Abdurrahim Karakoç	56
Sezai Karakoç	60
Tahsin Yücel	64
Nuri Pakdil	68
Şevket Bulut	72
Erdem Bayazıt	76
Alâeddin Özdenören	80
Âşık Mahzuni Şerif	84
Cahit Zarifoğlu	88
Mehmet Akif İnan	92
Rasim Özdenören	96

HALÎLÎ-i MARAŞÎ

Ö. 1590

Hafızayı Korumak

Divançesindeki Silsile-nâme'de "Halîlî-i El-Mar'aşî" ifadesi Halîlî'nin Maraşlı olduğunu göstermektedir

16. yüzyıl mutasavvif şairlerindedir. Tam adı, "Halîlî bin Yûsuf bin Hayreddîn bin Hatîb Mar'aşî"dir. Bu künye, şairin kendi eserlerinin ketebe kaydında yer almaktadır. Şiirlerinin çoğunda "Halîlî" birkaçında ise "Halîl" mahlasını kullanan şairin doğum yeri ve doğum tarihi bilinmemektedir. Dedesi ise Hayreddîn bin Hatîb, meshur adıyla Hayreddîn-i Mar'aşî (ö. 876/1472)'dir. Halîlî-i Mar'aşî'nin Kahramanmaraş'ta bulunan yazma bir mecmuada şiirlerinin yer alması, ailesinin memleketi Maraş ile irtibatının kesilmediğini ortaya koymaktadır. Bu irtibatla, Halîlî-i Mar'aşî'nin silsilesinde yer alan son iki mürşidinin Antepli (Yakûb-ı Ayıntâbî ve Ahmed-i Rûmkal'avî) olmasının da etkili olduğunu düşünmek mümkündür.

Halîlî-i Mar'aşî'nin eserlerinin hemen hepsi dinî-tasavvufî ve ahlâkî muhtevaya sahiptir. Ahlâk risaleleri dışındaki bütün eserleri telif ve manzumdur. Dolayısıyla Halîlî'nin edebî kişiliği hakkında söylenebilecek ilk ve en önemli husus, mutasavvîf bir şair olmasıdır. Birer başlık altında yazılan divançedeki şiirlerin her biri dinî-tasavvufî edebiyatın nazım türü mahiyetindedir ve müellifin şiirlerinde yer

yer Eski Anadolu Türkçesinden de izler görülmektedir. Divançenin yurt içi ve yurt dışında on bir nüshası tespit edilmiştir. *Etvâr-ı Seb'a*, manevi yolculukta nefsin mertebelerini konu alan bir eserdir. Eserin yurt içinde beş nüshası bulunmaktadır. *Ravzatü'l-Îmân* dinî-tasavvufî didaktik bir mesnevidir. Eserin yurt içi ve yurt dışında on beş adet nüshası bulunmaktadır. *Risâle-i Ahlâk I-II*, mensur ve tercüme olup klasik ahlâk anlayışı çerçevesinde yazılmış dinî-tasavvufî küçük birer sözlük mahiyetinde eserlerdir. Eserin tek nüshası Çorum Hasan Paşa Kütüphanesi'ndedir. Yurt içinde iki nüshası bulunan *Lübbü'n-Nasâiyih* ise şairin ahlâk ve nasihat konulu manzum diğer bir eseridir.

"Halveti mürşidi" olan Halîlî'nin silsile-nâmesi divançesinde bulunmaktadır. Halîlî-i Mar'aşî, mutasavvîf olması ve bunun eserlerine yansımaları sebebiyle türbesinde "Seyh Halîl" olarak da anılmaktadır. Süleymaniye Kütüphanesi Şehit Ali Paşa 1121/1'de kayıtlı bir mecmuada Halîlî Efendi'nin vefatına düşürülmüş iki tarih mevcuttur. Ebcetle düşülen ve altına rakamla açık olarak yazılan bu tarihlere göre, Halîlî-i Mar'aşî, 1589-1590 (Hicri 998) tarihinde vefat etmiştir. Türbesi Konya Musalla Mezarlığı'ndadır.

HAKKA BUDUR YOL

Dervîş ölmezden öndin öl rızâ-yı Hakka budur yol
Tecellîde tesellî bul eger dervîş isen dervîş

Dilirse cânı cânânun belâdan dönme vir cânun
Unutma ahd ü peymânun eger dervîş isen dervîş

Huda her yirde hâzır bil kulûba cümle nâzır bil
Sınuk dillerde nâzır bil eger dervîş isen dervîş

Gönül yıkmaga kasd itme yola a'mâ gibi gitme
Megesle mûrı incitme eger dervîş isen dervîş

Sözünü lutfilen söyle yüzünü hâk-i râh eyle
Dime su söyle bu böyle eger dervîş isen dervîş

Harâbâtîye hôr bakma özünü odlara yakma
Sakın hiç bir gönül yıkma eger dervîş isen dervîş

Sözün benlikle feth itme özün yirmekle medh itme
Adûnı dahi kadh itme eger dervîş isen dervîş

Elin öp kim seni dögse du'â eyle sana sögse
Gurûr itme seni ögse eger dervîş isen dervîş

DERVİŞ-NÂME/GAZEL

Hum-hânede derdünle hem-hânelik elvirdi
Işk câminı nûş itdüm mestânelik elvirdi

Dil-şâd olayın dirken gam küncine tuş oldum
Âbâd olayın dirken vîrânelik elvirdi

Senden beni vâveylî dûr itdi felek hayli
Gel yit bana a Leylî dîvânelik elvirdi

Işk irdi bana Hakdan geçdüm karadan akdan
Kendümden vü bu halkdan bîgânelik elvirdi

Sır zâhir olup dilde zıdlık türedi ilde
Her meclis ü mahfilde efsânelik elvirdi

Ol sır ki nihân içre keşf oldı ayân içre
Rüsvây-ı cihân içre bir dânelik elvirdi

Ta'n itme Halîliye olmuş diyü ser-gerdân
Kim şem'-i ruhun gördi pervânelik elvirdi

ESERLERİ

Dîvânçe-i Halîlî-i Mar'aşî, *Etvâr-ı Seb'â*, *Ravzatü'l-Îmân*, *Risâle-i Ahlâk I-II*,
Lübbü'n- Nasâyih.

KARACAOĞLAN

17. YÜZYIL

Anadolu Fikri

Basta Maraş olmak üzere Kilis, Kırşehir, Erzurum gibi birçok Anadolu şehri ile Rumeli, Mısır, Trablus, Suriye gibi geniş bir coğrafyayı gezip tanımıştır.

1600'lü yıllarda doğduğu, 1690'lı yıllarda öldüğü sanılmaktadır. Daha çok şiirlerinden elde edilen bilgilere göre Çukurova'da, Toroslu Türkmenler arasında yetiştigi sanılıyor. Karacaoğlan'ın, elinde sazıyla diyar diyar dolaşan, gittiği yerlerde uzun süre kalamayan ve belli bir işe bağlanamayan âşıklardan olduğu düşünülmektedir.

Türk halk edebiyatının önemli isimlerinden biri olan şairin şiirlerinin ünü, 17. yüzyılın sonlarında Azerbaycan ve Kırım'a yayıldı. Şiir ve türküleri halk arasında geniş beğeni topladığı gibi saraylarda da söylenip çalındı. Gevheri, Âşık Ömer ve benzeri çağdaş şairler gibi divan ve tekke şiirinin etkisinde kalmadan koşma, semai, türkü ve söylediği kimi destansı şiirlerinde insan ve doğa güzelliği, aşk, hayranlık, yoksulluk, gurbet, zamandan şikâyet ve ayrılık gibi temaları işledi. Şiirlerinde yabancı kelime ve tamlamalardan uzak durdu. Daha çok köy ve oymak çevrelerine bağlıydı. Güney Anadolu çevresinde kullanılan kelime ve deyimlere çokça yer verdi. Kullandığı hırızma, döndeli, balaban, gövel, sübe ve benzeri kelimelerle döneminin canlı halk dilini

şiirlerinde yansıttı. Bu açıdan Türk halk şiiri geleneğinde çığır açan bir şair olarak tanımlanmaktadır. Karacaoğlan'ın şiirlerinde Türkçeye sinmiş, köylü konuşmalarına kadar yerleşmiş yabancı kelimelere de sık rastlanır: Vallahi, talih, hayal, daim, felek ve benzeri sözcükler bunlardan birkaçıdır. Şiirlerinin önemli kısmı günümüzde halk türküsü olarak okunmaktadır.

Bazı efsanelere ve Atıf Yılmaz'ın çektiği *Karacaoğlan'ın Kara Sevdası* (1959) filmine göre, yaygın bir üne sahip olan Karacaoğlan'ın kendisine ait olmayan pek çok şiirin ona mâl edilmiş olma ihtimali vardır. Yaşadığı yüzyıl ve yer hakkındaki rivayetlerin çeşitliliğine bakılarak tarihte birden fazla Karacaoğlan'ın yaşamış olabileceği fikri de ileri sürülmektedir. Hayatı Yaşar Kemal'in *Üç Anadolu Efsanesi* (1967)'nde hikâyeleştirilen Karacaoğlan'ın şiirleri, önce S. Nüzhet Ergun'un *Karacaoğlan Hayatı ve Şiirleri* (1933) adlı kitabında, sonra Cahit Öztelli'nin *Karacaoğlan Bütün Şiirleri* (1970) adlı eserinde derlendi. Hakkında yirmiye yakın inceleme kitabı yazıldı.

Karacaoğlan'ın nerede öldüğü ve mezarının nerede olduğu belli değildir. Mersin, Adana, Kahramanmaraş ve Erzurum'da mezarı olduğu zikredilmekle beraber hiçbirinin kesinliği yoktur.

BANA KARA DİYEN DİLBER

Bana kara diyen dilber
Kaşların kara değil mi
Yüzümü güldüren gelin
Gözlerin kara değil mi

Güzel ben seni isterim
Seni koynumda beslerim
Yüzünü güzel göreyim
Zülûfün kara değil mi

Boyun uzun belin ince
Yanakların olmuş gonca
Salıversin kulunca
Belğin kara değil mi

Utanırsın akar terin
Güzellikde yok benzerin
En sevgili makbul yerin
Sacların kara değil mi

Beni kara diye yermiş
Mevla'm yaratmış hor görme
Ela göze siyah sürme
Çekilir kara değil mi

Hint'ten Yemen'den çekilir
İner Bağdat'a dökülür
Türlü taama ekilir
Biber de kara değil mi

Göllerde kuğular olur
Göğsü ak kara benlidir
Mısır'da çok zengin vardır
Kölesi kara değil mi

Pınara konan kuğunun
Kanadı beyaz çoğunun
Cöldeki Arap beyinin
Cadırı kara değil mi

Her yoldan gelir geçerler
Aktan karayı seçerler
Ağalar beyler içerler
Kahve de kara değil mi

Evlerinde sular akar
Güzelleri göze bakar
Hublar yanağına sokar
Sümbül de kara değil mi

Karac'oğlan der maşallah
Birgün görünür inşallah
Kara donludur Beytullah
Örtüsü kara değil mi

ESERLERİ

Karaca Oğlan Hayatı ve Şiirleri, Sadettin Nüzhet Ergün, 1933

Karacaoğlan Hayatı ve Bütün Şiirleri, Mustafa Necati Karaer, 2013

Karacaoğlan / Bütün Şiirleri, Cahit Öztelli, 2020

Karacaoğlan Bütün Şiirleri, Doç.Dr. İsmail Doğan, 2015

SÜNBLZÂDE VEHBÎ

Ö.1809

Reîsü'ş- Şuarâ

Maraslı bir ulemâ ailesi olan Sünbülzâdeler'e mensuptur.

Eserlerinden 1719'dan (Hicri 1131) önce doğduğu anlaşılmaktadır. Babası Râşid Efendi ve dedesi Maras Müftüsü Mehmed Efendi de eserleri bulunan birer âlimdir.

İlk eğitimini Maras'ta aldıktan sonra İstanbul'a giderek yazdığı kasideler ve tarihler sayesinde devrin önde gelenlerinin meclislerine girdi. Neditim ve Sâbit etkisinde şiirler yazdı. Öğrencileri de olan, Sadrazam Halil Hamîd Paşa'nın iki oğlu için *Tuhfe-i Vehbî* adlı eserini 1783'te (Hicri 1197) kaleme aldı. Oğlu Lutfullah için Nâbî'nin *Hayriyye'si* tarzında 1791'de (Hicri 1205) *Lutfiyye* adlı 1181 beyitlik manzum bir nasihat kitabı yazdı. III. Selim'e ithafen 1799 yılında kaleme alınmış *Nuhbe-i Vehbî* Arapça-Türkçe manzum bir sözlüktür. Bir zenpâre ile mahubperestin kız ve oğlanların güzelliklerini karşılaştırmalarını, sonunda ilâhî aşka yönelmelerini anlatan *Şevkengîz* adlı eseri 770 beyit civarında münazara tarzında bir eserdir. Ayrıca altı bölümden oluşan hacimli bir divanı bulunmaktadır. Divanında manzum bir sebep-i te'lifin bulunduğu giriş bölümünden sonra ayrı başlıklar altında sırasıyla Arapça kasideler ve beyitler, Sultan Mustafa için yazılmış bir methiyeyi de içeren Farsça divançe, kasideler, tarihler, gazeller yer almaktadır. Sünbülzâ-

de Vehbî, aynı dönemde yaşadığı Kececizâde İzzet Molla tarafından asrının reîsü'ş-suarâsi (şairlerin reîsi) olarak tanımlanmaktadır. Ziyâ Paşa ise onu cölde yetişen kokusuz güle benzetmektedir.

Sünbülzâde Vehbî, bir yandan eserlerini kaleme alırken diğer yandan müderrislikle başladığı memuriyet hayatını kadılıkla sürdürdü. İnşâyâ olan yeteneği devlet erkânı tarafından fark edilince Yenişehirli Osman ve Reîsülküttâb İsmâil Efendilerin himayesiyle "hâcegân" rütbesini aldı ve mühimme yazıcılığı yaptı. Çok iyi Farsça bildiğinden 1775'te I. Abdülhamid zamanında Kerim Han Zend'e elçi olarak gönderildi.

Hâmilerinin güçlerini yitirmesinin de etkisiyle herhangi bir göreve tayin edilmediğinden yoksulluk içinde yaşadı. 1783'te Sadrazam Halil Hamîd Paşa'nın himayesiyle bir kadılık elde etti. III. Selim döneminde en parlak devrini yaşayarak Manisa, Siroz, Manastır ve Bolu'da kadılık yaptı; emekliliğinde İstanbul'a dönerek rahat bir hayat yaşadı. Seksen yaşlarında iken nikrise yakalandı ve görme yeteneğini kaybetti, bir rivayete göre bilincini de yitirdi.

29 Nisan 1809'da vefat etti. Mezarının edebiyat tarihçileri tarafından İstanbul Edirnekapı dışında olduğu düşünülmektedir fakat tam olarak konumu tespit edilememiştir.

EY DİL FIGÂN-I 'AŞKI MÜZDÂD ET

Bahâr eyyâmıdır ey dil figân-ı 'aşkı müzdâd et
Misâl-i 'andelib ol gül-ruhun bâğında feryâd et

Fırât u Dicle-âsâ cûşîş-i eşk-i revânınla
O şuhun cennet-i kûyun behîşt-âbâd-ı Bağdâd et

Yeter yıktın dil-i vîrânımı şimdengerü yap yap
Gel ey genc-i ümîdim gel meded lutfunla âbâd et

Ne hâcet pâdişâhım âşîka tîg-i sitem çekmek
Niçün zahmet verirsin kendine ağyârı cellâd et

Hücûm etti derûnum hisnına ceys-i gam-ı hicrân
Mey-i pür-zûr ile sâkî pey-â-pey durma imdâd et

Amân ey süh-ı tersâ kayd-ı zülfünde giriftârim
Esîr oldumsa da kâfir mürüvvet yok mu âzâd et

Unutma kûşe-i hicrânda bu Vehbî-i mahzûnu
Peyâm-ı vuslatınla gâhice yâd eyleyip şâd et

ÂLEM-İ ÂBİ EDİNCE CÛŞ-I SAHBÂ

Âlem-i âbî edince cûş-ı sahbâ mevc mevc
Neş'e-yi rindân olur mânend-i deryâ mevc mevc

Olmasın mı fûlk-i dil bahr-ı siyâhı hüzne gark
Cûş-ı hatt hoy-kerde rûyunda hüveydâ mevc mevc

Âhım olmuş bâdi-yi çîn-i cebn-i dil-rübâ
Nûr deryâsı sabâdan oldu gûyâ mevc mevc

Aks-i rûy-ı âteşini hem eritdi cevherin
Etdi hem âyîne de sîm-âbî cânâ mevc mevc

Halka-yı zülfün gamıyla cûş edip bahr-ı sirişk
Oldu her bir katreden gird-âb peydâ mevc mevc

Teşnegân-ı câha sahrâ-yı talebde şevk ile
Görünür ayn-ı serâb ikbâl-i dünyâ mevc mevc

Hâme-yi mûy etdi Vehbî bülbülün müjgânını
Oldu gül-nakş-efgenî dibâ-yı mânâ mevc mevc

ESERLERİ

Tuhfe-i Vehbî, *Divan*, *Lutfiyye*, *Nuhbe-i Vehbî*, *Sevkengîz*.

KUDDÛSÎ AHMED EFENDİ

1769-1849

Dünyayı Anlamak

Maras'tan Niğde'ye göç eden Nakşibendî şeyhi ulemâdan Hacı İbrâhîm Efendi'nin oğludur.

15 Temmuz 1769'da Niğde'nin Bor ilçesinde doğdu. 1786 yılında babası vefat edince Bor'dan ayrılarak Turhal, Erzincan, Kayseri gibi şehirleri dolaştı, buralardaki meşâyihle görüştü. Daha sonra Şam'a ve Mısır'a, oradan Hicaz'a geçti. On yedi yıl Mekke'de ikâmet etti, sonrasında Bor'a döndü.

1807 ve 1810 Osmanlı-Rus savaşına katıldı ve Balkan cephesinde bulundu. Bir süre Şumnu'da kalıp tekrar hacca gitti. Dönüşünde Bor'daki zâviyesinde vaktini müridlerine vaaz ve nasihat ederek geçirmeye başladı. Sûfiyâne, dervişâne ve âşıkane şiirleriyle cevresi üzerinde etkili oldu. Mevlânâ'dan etkilendiğini söyleyen Kuddûsî, kendi ifadesine göre zühd ve takvâya büyük önem verilen Nakşibendiyye tarikatında sülûk ve zikrin müritlerine fazla faydalı olmadığını görerek Kâdiriyye'ye intisap etti ve müritlerini bu tarikatın esaslarına göre terbiye etmeye yöneldi. Kâdiriyye tarikatına geçmesiyle görüşlerini, duygularını ve coşkularını bu çerçevede daha rahat ifade etme imkânı bulmuştur. "Hem Halvetî hem Celvetî hem Kâdirî hem Nakşiyem" diyen Kuddûsî böylece bütün tarikatlara yakın olduğunu belirtmektedir. Marasîzâde ve Kud-

dûsî Baba olarak da tanınan, XIX. yüzyılda Anadolu'da yetisen şair mu-tasavvıfların en önemlilerinden olan Kuddûsî, şiirlerinde yer yer hayatı ve bulunduğu yerler hakkında bilgiler vermiştir.

Aruz ve heceyle yazılmış şiirlerden oluşan *Divan*'ı en büyük eseridir. Divan'da tarikat adabı, tasavvufun hükümleri ve dervişlik hâlini ayrıntılı bir şekilde işlemiştir. *Nasâih-i Kuddûsî (Külliyat-ı Kuddûsî)* risalesinde ise yoksulluktan dolayı çektiği sıkıntıyı anlatmaktadır. Ayrıca Kuddûsî bu risalede 1800'lerdeki sosyo-ekonomik durumu hakkında Osmanlı toplumunun da portresini çizmektedir. *Divan*'dan sonra Kuddûsî'nin ikinci büyük eseri olan *Hazînetü'l-Esrâr ve Ganîmetü'l-Ebrâ* adlı 1825 yılında tamamladığı eser; Allah'a vuslatı amaçlayan sâlikin, din ve dünya hayatının nasıl olması gerektiği hususunda rehberdir. *İcâzetnâme-i Kuddûsî* manzum ve mensur iki bölümden oluşan risalede zikir icâzetnamesi bulunmaktadır. En son yazdığı risale olarak bilinen *Pendnâme-i Kuddûsî*'de dünya hayatının geciciliği, hesap gününde Hakk'a karşı mahcup olmama ve zikir hususlarında uyarılar vardır.

Ahmed Kuddûsî, 1849 yılında Bor'un Kavaklı semtindeki evinde vefat etti, vasiyeti üzerine Niğde bezinden olan kefeniyle defnedildi.

ARADIM BULAMADIM

Aradım bulamadım Rûm'da Hicaz'da
Kandedir ey gönül bilmem durağın
Eğlenüben kaldın aşk-ı mecazda
Hakikat râhına gitmez ayağın

Acep niçin gelmez uyku gözüne
Bir kimse de mahrem olmaz râzına
İnanmazım şimdengerü sözüne
Bellisizdir sol ile sağın

Kalıbın bünyâdı buldu vehânet
Etmedin sen anı asla sıyânet
Ben seni eyledim Hakk'a emânet
Söyünmesin hergiz nûr-u cerâğın

Coşkun sular gibi akıp çağlarsın
Kendini odlara yakıp dağlarsın
Gece gündüz efgan edip ağlarsın
Eridi kalmadı yürekte yağın

Beklemeyip bir dem feryâd edersin
 Mecnûn olup sahrâlara gidersin
 Dâima Leylâ'nın izin güdersin
 Yerin oldu başı pes yüze dağın

Meyil verme derdim nakş-ı cihâna
 Tutmadın sözümü attın yabana
 Aşk derdini sen eyledin bahâne
 Duymadı pendimi asla kulağın

Gel geç mecâzîden dîvâne gönlüm
 Tâlip ol ilm ile irfâna gönlüm
 Dost elinden nûş et peymâne gönlüm
 Dersen yakın olsun eğer ırağın

Kuddûsi'ye cefâ etme ey gönül
 Hem ömrünü hebâ etme ey gönül
 Gel gel mey-i sivâ etme ey gönül
 Bâkî kalır sanma geçer bu çağın

ESERLERİ

Divan, *Nasâih-i Kuddûsî (Külliyat-ı Kuddûsî)*, **Hazînetü'l-Esrâr ve Ganîmetü'l-Ebrâr**,
Pendnâme-i Kuddûsî, *İcâzetnâme-i Kuddûsî*, **Vasiyetnâme-i Kuddûsî**

HÂMÎ-İ ABDULGAFFAR BABA

Ö.1892

Hakikatin İdrâki

19. yüzyılda Maraş'ta yaşayan mutasavvuf şairlerdendir.

Tam olarak doğum tarihi bilinmemektedir. Aslen Buharalı olan Abdülgafûr namında bir zâtın oğludur. Daha çok Gaffâr Baba namıyla anılan şair, eserlerinden edinilen bilgilere göre Maraş'ta Alaüddevle evkafında bulunan Çarşı Tekkesi'nde bir müddet mesnevihanlık yapmıştır. Bazı şiirlerinde Bektaşî neşvesi de görülen şairin sonradan Mevlevî tarikatına geçtiği tahmin edilmektedir. Şiirlerinde Hâmî mahlasını kullanmıştır. Bazı şiirleri sebebiyle dönemin uleması tarafından suizan ve kınamalara maruz kaldı. Gerçek bir ârif ve âlim olan Hâmî-î Abdulgaffar Baba, Nakşibendî tarikatına müntesiptir ve Nakşibendîliğe olan bağlılığını şiirlerinde açık bir şekilde dile getirmektedir. Maraş'ta 1891 yahut 1892'de vefat ettiği düşünülen şairin mezarı Besim Atalay'a göre bir dönem mesnevihanlık yaptığı dergâhtır.

Arapça ve Farsçaya ileri derecede vakıf olan Gaffar Baba'nın günümüze intikal eden tek eseri oldukça hacimli olan *Divan*'ıdır. *Divan*, Hâmî hakkında günümüzde billinen tek kaynaktır. Mürettep bir *Divan*'dır. İki yazma nüshası tespit edilmiştir. Nüshalarından birisi, Millet Kütüphanesi, Ali Emîrî, Manzum, Nu.: 103'te "Dîvân-ı Hâmî" adıyla kayıtlıdır.

Diğer nüshası, Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü Kütüphanesi Kahramanmaraş Karacaoğlu İl Halk Kütüphanesi Koleksiyonu, Nu. 128'de "Nâ't-ı Şerif, Hâmî Abdül-Gaffâr Baba" adıyla kayıtlı bir şiir mecmuasında bulunmaktadır. Nüshalardaki şiirler birbiriyle örtüşmektedir. Abdül-Gaffar Baba'nın *Divan*'ının tenkitli metni ve tıpkıbasımı Yrd. Doc. Dr. Lütfi Alıcı ve Ars. Gör. Gülcan Tanıdır Alıcı tarafından *Divan-ı Hâmî-i Mar'aşî* adıyla yayınlanmıştır. Hâmî'nin şiirleri çoğunlukla dinî-tasavvufî muhtevalıdır. *Divan*'ındaki dört kasideden biri tarihtir. Söz konusu tarih, sairin tarikatı, şiirlerinin muhtevası ile divanınin tedvin edilmesi ve tarihini vermesi bakımından oldukça mühimdir. Hâmî, *Divan*'ını 1867 (Hicri 1284) tarihinde mürşidinin emriyle tedvin etmiştir.

Hâmî, Derdli, Hamamcı-zâde Hâfız, Kâmil, Nâbî, Eşref, Rızâ ve Âkif'in gazellerini tahmis etmiştir. Bir nazım şekli olarak tahmis, bir yönüyle bir beğeni ve etkilenme ifade eder. Dolayısıyla bu şairlerin Hâmî'nin edebî şahsiyeti üzerinde etkili olduklarını söylemek mümkündür. Şiirlerinin çoğunluğu Hz. Muhammed'i, Ehl-i Beyt'i ve büyük mutasavvıfları konu almakta ve ahiret hayatının önemine vurgu yapmaktadır. Mezarının bir dönem mesnevihanlık da yaptığı dergâhta olduğu tahmin edilmektedir.

ÂŞIKAM MEFTÛN-I CÂNÂN OLMAYAN BİLMEZ BENİ

Âşıkam meftûn-ı cânân olmayan bilmez beni
Hançer-i aşk ile kurbân olmayan bilmez beni
Anlamaz ahvâlimi her sûfî-mesreb müddeî
Bâde-nûş-i bezm-i irfân olmayan bilmez beni

II.

Arturup sevdâ ser-i pür-şûra her dem zülf-i yâr
İtdiren hep ask-ı dil-berdir bana terk-i diyâr
Ehl-i derdem sırrımı nâ-dâna itmeme âşikâr
Hikmet-i aşk içre Lokmân olmayan bilmez beni

III.

Mâ'ilem bir şûha cevri eyler ben itdikce niyâz
Rahm idüp bir dem dil-i bimâra olmaz çare-sâz
Öyle zâr itmiş beni ol Yûsuf-ı iklim-i nâz
Hicr ile Yakûb-ı Kenân olmayan bilmez beni

IV.

Sâk-i irfân elinden nûş idüp peymâneyi
Târ-ı zülf-i yâre bend itdim dil-i divâneyi
Hep alâyıktan geçüp itdim vatan mey-hâneyi
Fakr ikliminde sultân olmayan bilmez beni

V.

Halk-ı âlem şekker-i lal-i lebinden kâm-yâb
Kalmışam bî-behre ben ancak esr-i tef ü tâb
Mürg-i cânım Hâmiâsâ oldu firkatle kebâb
Hasret ü sûz ile biryân olmayan bilmez beni.

DİL-İ PÜR-NÛRDA KİBR Ü HASED Ü KÎN OLMAZ

Dil-i pür-nûrda kibr ü hased ü kîn olmaz
Tıyneti sâf olanın cebhesine çin olmaz

Dehr ikbâli ile ehl-i dil olmaz mesrûr
Düşse idbâra dahi hâtırı gamgîn olmaz

Râh-ı tahkîkde deryûzeger-i fakr u fenâ
Rızık için dâ'ir-i ebvâb-ı selâtîn olmaz

Ehl-i teslîmde zevk ü safâ dünyâda
Yohsa sâhib-emele râhat u temkîn olmaz

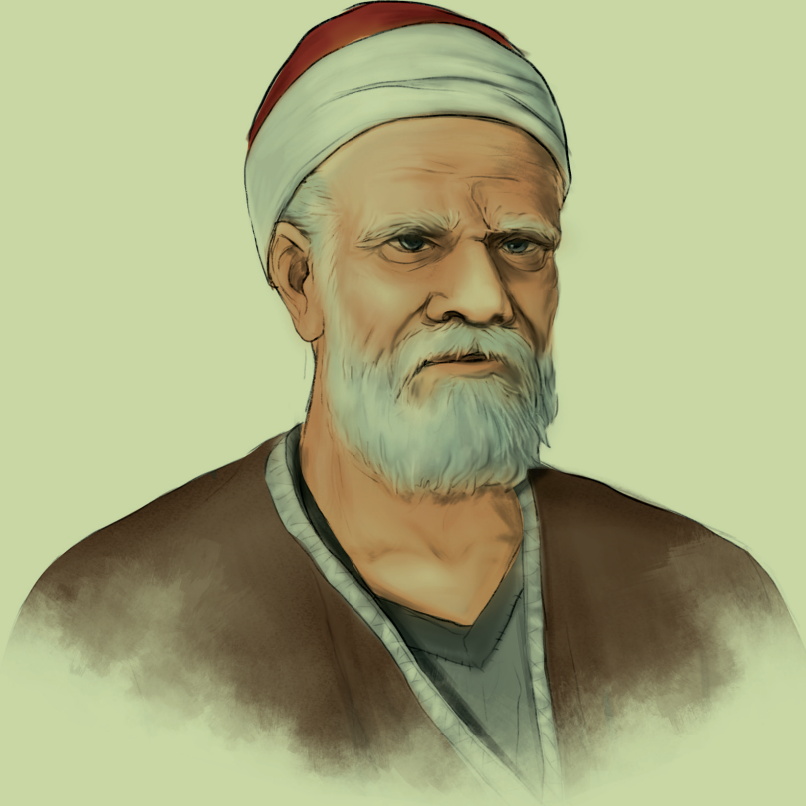
Feyz ü himmet yine erbâb-ı harâbâtdadır
Mazhar-ı hubb-ı ezel zâhid-i hod-bîn olmaz

Ney-şeker olsa da her çend ser-â-pâ şîrîn
Kâmet-i serv-i dil-ârâ gibi şîrîn olmaz

Olmasa himmet-i pîrân-ı tarîkat Hâmî
Böyle şîrin ter ü hem tâze vü rengîn olmaz

ESERLERİ

Divan-ı Hâmî-i Mar'aşî

HAMAMCI-ZÂDE HÂFİZ-I MAR'AŞÎ

19. YÜZYIL

Sözü Kurtarmak

Mahlasının Hâfız, kendisinin de Maraşlı olduğu divanının baş tarafındaki Dîvân-ı Hâfız-ı Mar'âşî terkiibinden anlaşılmalıdır.

Asıl adı Halîl olan Hâfız-ı Mar'âşî, 19. yüzyılda yaşamış bir divan şairidir. Doğum ve ölüm tarihi hakkında çeşitli görüşler olsa da kesin bir tarih vermek mümkün değildir. Bütün şiirlerinde Hâfız mahlasını kullanan Hâfız-ı Mar'âşî aynı zamanda bir hafız-ı Kur'an'dır.

Heftde Kemer Beste adlı eseri bir risale olarak Hacı Bektâş-ı Velî'nin Sarı İsmail'e yazdığı Türkçe mensur bir vasiyetnamedir. *Velâyet-nâme* adlı eseri Hâfız-ı Mar'âşî tarafından yazılmış Hacı Bektaşî Velî'nin mensur bir velâyet-nâmesidir. Dîvân ise klasik şiirlerden müteşekkil bir divandır. Biri İstanbul, ikisi Kahramanmaraş'ta olmak üzere üç nüshası bulunmaktadır. Hâfız'ın adı divanının nüshalarında "Hamamcı-zâde Hâfız-ı Mar'âşî" ve "Mar'âşî Hamamcı-zâde Hâfız Halîl Efendi" olarak kayıtlıdır. Bu kayıtlardan şairin asıl adının "Halîl", kendisinin "Maraşlı" hem de Maraş'ta Hamamcı-zâde diye anılan bir aileden olduğu anlaşılmalıdır. Ayrıca divanındaki bir kasideden hareketle Hâfız-ı Mar'âşî'nin Abdülmecid Hân (1839-1861) dönemini idrak ettiğini söylemek mümkündür. Hâfız'ın yaşadığı dönemde Maraş'a eşkiya musallat olmuştur. Abdülme-

cid Hân, gönderdiği vezir vasıtasıyla Maraş'ı Tecirlü ve diğer eşkiyaların zulmünden kurtarmıştır. *Dîvân*'da adı anılmamakla birlikte söz konusu vezirin 1 Kasım 1855'te Maraş'a eşkiya ile mücadele etmek için gelen Azîz Paşa olduğu anlaşılmalıdır. Hâfız'ın şiirlerine tabii olarak kendisi ve Maraş ile ilgili birçok unsur yansımıştır. Hâfız-ı Mar'âşî'nin yaşadığı dönem Divanındaki kasidenin yanı sıra tarih manzumelerinden de anlaşılmalıdır. Ayrıca Hâfız-ı Mar'âşî, divan şiirinin son döneminde taşrada yetişmesine rağmen klasik Türk şiirine hâkim bir şairdir.

Hâfız Dîvânı'ndaki 1860-1861 (Hicri 1277) senesini gösteren tarihler şairin 19. yüzyılın ikinci yarısında hayatta olduğunu gösteren belge şiirleridir. Hâfız'ın bu tarihten sonra ne kadar yaşadığı bilinmemektedir. Şair, hayatta iken *Dîvân*'ını tamamlamış ve istinsahı için Yümnî adlı birine göndermiştir. Hâfız'ın Yümnî'ye eserinin yazımı için gönderdiği manzum mektup *Dîvân*'ın İstanbul Üniversitesinde bulunan nüshasının sonunda bulunmaktadır. Dolayısıyla Hâfız'ın bir şair olarak olgunluk dönemini idrak ettiğini söylemek mümkündür. Hamamcı-zade Hâfız-ı Mar'âşî, günümüze yakın bir zaman diliminde yaşamasına rağmen herhangi bir kaynakta hayatına dair yeterince bilgi bulunmamaktadır.

DİLLERE DESTÂNEYİM

Söylenür âşüfte-hâlim dillere destâneyim
Dest-i sevdâdır güzârım Kays ile yeksâneyim
Gerçi kim âlemde nâm-ı rind ile efsâneyim
Âkılım bâtında ammâ sûretâ divâneyim
Kimse fehm itmez beni kim ben neyim ammâ neyim

Rûşenâ dil-hânemiz her gâh bir ihsân ile
Seyrimiz nûr-ı cemâl-i yâridir her ân ile
Hem-demiz manîde gel gör dâimâ biz cân ile
İç yüzündendir bizim pâzârımız cânân ile
Bâtınında üns ü ülfet zâhirâ bigâneyim

Hânkâh-ı vahdetin bir nagmesin gûş itmişim
Neşe-i vuslatla cânâ cânı bî-hûş itmişim
Ol zamandan hûy(u) hây-ı şevk ile cûş itmişim
Bezm-i sahbânın elestden cürasın nûş itmişim
Bâde-nûş-ı bezm-i aşkım böyle bir mestâneyim

Kûşe-i mihnetde zârım hûn-ı dil her demde zâd
Bâr-ı gamdır cekdigim bulmakda derdim izdiyâd
Sanma mesrur eylemezsem her zaman bin dâd dâd
Gör ne denlû handeler kılsam velî zannitme şâd
Kalb(i) mahzûn bagr(i) pür-hûn hâtırı divaneyim

Dürr-i yektâdır kelâmım söylemem bâd-ı hevâ
Cüst ü cû itmekle gayrı eylemem sayım hebâ
Hâfızâ nâ-merde itmem ser-fürû kasd-ı riyâ
İrtikâb itmem hilâf-ı güft ü gûyı ey Rızâ
Hâsılı merd oğlı merdim böyle br merdâneyim

LOKMAN HEKÎM LEBLERİ DÂRÛYA KAPILDI

Lokman hekîm lebleri dârûya kapıldı
Reftâr(i) nigû bir kad-i dil-cûya kapıldı
Ol gonçe-sıfat kâkûl-i şebbûya kapıldı
Gönlüm yine bir çeşm-i suhan-gûya kapıldı
Mirât-ı nümâyân tegi hûb-rûya kapıldı

Ol gamze bî-dâd ile îmânımı aldın
Müjgân-ı sitemkâr ile tâ cânımı aldın
Efsûn-ı nigeş âl ile dâmânımı aldın
Teshîr iderek bu dil-i nâlânımı aldın
Âzâde iken gussa-i gayguya kapıldı

Eşki didemin bezl-i vücûd itmek içünmüs
Âhım odı vuslat demi ûd itmek içünmüs
Kaddim bükülüp yâsı kuûd itmek içünmüs
Şol kaşı arasında sücûd itmek içünmüs
Mihraba kıyâs eyledi ebrûya kapıldı

Hâfız nigeşin zülf-i dilâ kaydına Lutfî
Ser-beste kılup anberi-sâ kaydına Lutfî
Dil-haste iken zevk ü safâ kaydına Lutfî
Şâyeste idi dâr-ı şifâ kaydına Lutfî
Dîvâne gönül halka-i gîsûya kapıldı

ESERLERİ

Dîvân, Heftde Kemer Beste, Velâyet-nâme

NECİP FAZIL KISAKÜREK

1905-1983

Sultanü'ş Şuârâ

Maraslı bir ailenin ferdi olan Ahmet Necip Fazıl Kısakürek, 1904'te İstanbul'da dünyaya geldi.

İlköğrenimini çeşitli okullarda sürdürdü. 1920'de Bahriye Mektebi'ni bitirdi. Edebiyata ilgisi o sıralarda arttı. Lisedeki öğretmenleri arasında Yahya Kemal Beyatlı, Ahmet Hamdi Akseki, Hamdullah Suphi Tanrıöver gibi isimler vardı. 1921'de Darulfünun Edebiyat Medresesi Felsefe Şubesi'ne kayıt yaptırdı fakat tamamlamadı.

Siir yazmaya henüz on yedi yaşında iken, annesinin isteğiyle başladı ve ilk şiirleri 1922'de *Yeni Mecmua*'da yayımlandı. *Millî Mecmua* ve *Yeni Hayat* dergilerinde çıkan şiirleriyle kendinden söz ettirdi. 1924'te devlet bursuyla Sorbonne Üniversitesi Felsefe Bölümü'nde okumak üzere Fransa'ya gitti. Paris'te geçen bohem hayatı sebebiyle bu okulu da bitirmeden Türkiye'ye döndü. *Örümcek Ağı* (1925) ve *Kaldırımlar* (1928) adlı şiir kitapları onu genç yaşta çağdaş şairlerin önüne çıkararak edebiyat çevrelerinde büyük bir heyecan uyandırdı. Henüz otuz yaşına basmadan yayımladığı şiir kitabı *Ben ve Ötesi* (1932) ile ilgili Ziya Osman Saba, "Necip Fazıl, belki en büyük Türk şairi değildir fakat Türk Edebiyatının en kuvvetli şiir kitabı herhâlde *Ben ve Ötesi*'dir." değerlendirmesinde bulundu. Eylül

1943'te, kendisiyle özdeşleşen *Büyük Doğu* dergisini çıkarmaya başladı. Yayımladığı "Allah'a itaat etmeye itaat edilmez" anlamındaki bir hadis sebebiyle dergi takibata uğradı ve Mayıs 1944'te kapatıldı. 1959'da aleyhine birçok dava açıldı. Cezaevine gönderileceği sırada 27 Mayıs Darbesi gerçekleşti. 6 Haziran 1960'tan itibaren dört buçuk ay cezaevinde tutuldu. Darbe sonrası ilân edilen genel aftan sadece kendisi istisna edildiği için bir buçuk yıl daha hapis yattı. Büyük Doğu'nun çıkmadığı sürelerde yazılarını *Yeni İstiklâl*, *Son Posta*, *Babıalide Sabah*, *Bugün*, *Millî Gazete*, *Hergün* ve *Tercüman* gazetelerinde yayımladı. 1964'te *Büyük Doğu*'yu on birinci kez çıkarmaya başladı ve Adnan Menderes için yazdığı *Zeybeğin Ölümü* başlıklı şiirinden dolayı takibata uğradı. 1965'te Büyük Doğu Fikir Kulübü'nü kurarak konferanslar verdi.

Necip Fazıl, 1980'de Kültür Bakanlığı Büyük Ödülü'nü, 1981'de *İman* ve *İslâm Atlası* eseriyile fikir dalında Millî Kültür Vakfı Armağanı'nı, 1982'de Türkiye Yazarlar Birliği Üstün Hizmet Ödülü'nü aldı. Türk Edebiyatı Vakfı'nın 1980'de verdiği beratla "Sultanü's-Suârâ" (Şairlerin Sultanı) unvanını kazandı. Necip Fazıl Kısakürek, 25 Mayıs 1983 tarihinde İstanbul'da vefat etti ve İstanbul Eyüpsultan mezarlığına defnedildi.

ZİNDANDAN MEHMED'E MEKTUP

Zindan iki hece, Mehmed'im lâfta!
Baba katiliyle baban bir safta!
Bir de, geri adam, boynunda yafta...
Hâlimi düşünüp yanma Mehmed'im!
Kavuşmak mı? .. Belki... Daha ölmedim!

Avlu... Bir uzun yol... Tuğla döşeli,
Kırmızı tuğlalar altı köşeli.
Bu yol da tutuktur hapse düşeli...
Git ve gel... Yüz adım... Bin yıllık konak.

Ne ayak dayanır buna, ne tırnak!
Bir âlem ki, gökler boru içinde!
Akıl, olmazların zoru içinde.
Üst üste sorular soru içinde:
Düşün mü, konuş mu, sus mu, unut mu?
Buradan insan mı çıkar, tabut mu?

Bir idamlık Ali vardı, asıldı;
Kaydını düstüler, mühür basıldı.
Geçti gitti, birkaç günlük fasıldı.
Ondan kalan, boynu bükük ve sefil;
Bahçeye diktiği üç beş karanfil...

Müdür bey dert dinler, bugün "maruzât"!
Çatık kaş... Hükûmet dedikleri zat...
Beni Allah tutmuş, kim eder azat?
Anlamaz; yazısız, pulşuz, dilekçem...
Anlamaz; ruhuma geçti bilekçem!

Saat beş dedi mi, bir yırtıcı zil;
 Sayım var, maltada hizaya dizi!
 Tek yekûn içinde yazıl ve çizil!
 İnsanlar zindanda birer kemmiyet;
 Urbalarla kemik, mintanlarla et.

Somurtuş ki bıçak, nâra ki tokat;
 Zift dolu gözlerde karanlık kat kat...
 Ya!nız seccâdemın yününde şefkat;
 Beni kimsecikler okşamaz mâdem;
 Öp beni alnımdan, sen öp seccâdem!

Caycı, getir, ilâc kokulu çaydan!
 Dakika düşelim, senelik paydan!
 Zindanda dakika farksızdır aydan.
 Karıştır çayını zaman erisin;
 Köpük köpük, duman duman erisin!

Peykeler, duvara mihli peykeler;
 Duvarda, başlardan, yağlı lekeler,
 Gömülmüş duvara, baş baş gölgeler...
 Duvar, katil duvar, yolunu biçtin!
 Kanla dolu sünger... Beynimi içtin!

Sükût... Kıvrım kıvrım uzaklık uzar;
 Tek nokta seçemez dünyadan nazar.
 Yerinde mi acep, ölü ve mezar?
 Yeryüzü boşaldı, habersiz miyiz?
 Güneşe göç var da, kalan biz miyiz?

Ses demir, su demir ve ekmek demir...
İstersen demirde muhali kemir,
Ne gelir ki elden, kader bu, emir...
Garip pencerecik, küçük, daracık;
Dünyaya kapalı, Allah'a açık.

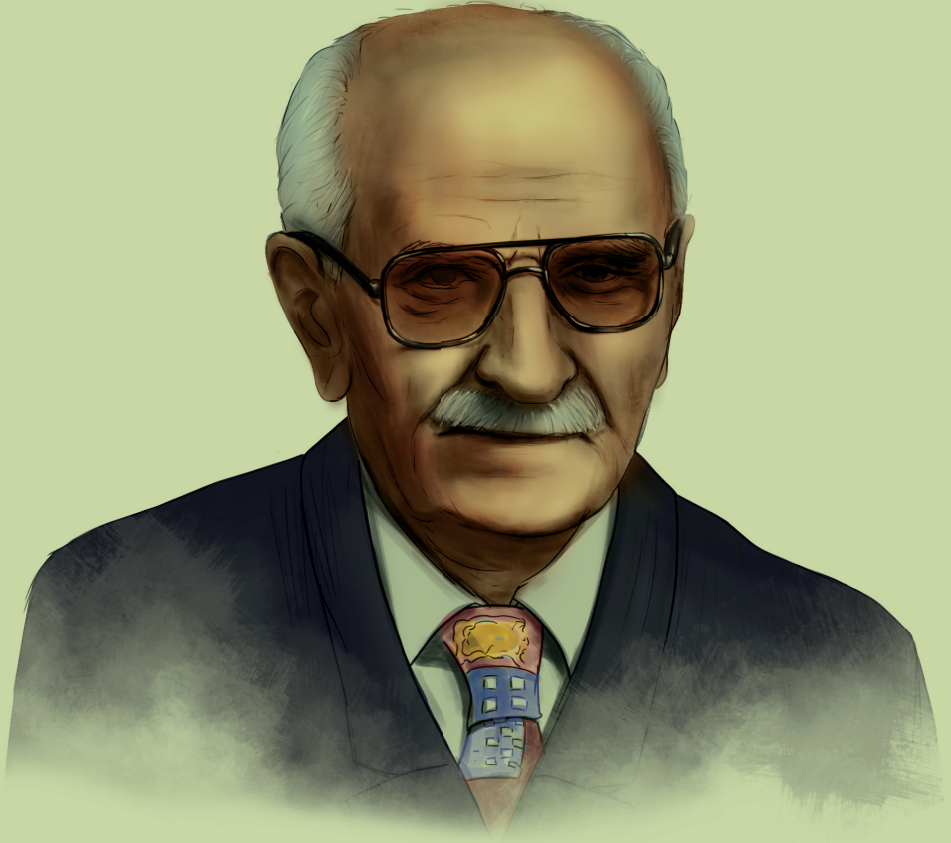
Dua, dua, eller karıncalanmış;
Yıldızlar avuçta, gök parçalanmış.
Gözyaşı bir tarla, hep yoncalanmış...
Bir soluk, bir tütsü, bir uçan buğu;
İplik ki, incecik, örer boşluğu.

Ana rahmi zâhir, şu bizim koğuş;
Karanlığında nur, yeniden doğuş...
Sesler duymaktayım: Davran ve boğuş!
Sen bir devsin, yükü ağırdır devin!
Kalk ayağa, dimdik doğrul ve sevin!

Mehmed'im, sevinin, başlar yüksekte!
Ölsek de sevinin, eve dönsek de!
Sanma bu tekerlek kalır tümsekte!
Yarın, elbet bizim, elbet bizimdir!
Gün doğmuş, gün batmış, ebed bizimdir!

ESERLERİ

Örümcek Ağı (1925), *Kaldırımlar (1928)*, **Ben ve Ötesi (1932)**, *101 Hadis (1951)*, **Sonsuzluk Kervanı (1955)**, *Çile (1962)*, **Şiirlerim (1969)**, *Esselâm (1973)*, **Tohum (1935)**, *Bir Adam Yaratmak (1938)*, **Künye (1940)**, *Sabırtası (1940)*, **Para (1942)**, *Nâm-ı Diğer Parmaksız Salih (1949)*, **Reis Bey (1964)**, *Ahşap Konak (1964)*, **Siyah Pelerinli Adam (1964)**, *Ulu Hakan Abdulhamid Han (1965)*, **Yunus Emre (1969)**, *Kanlı Sarık (1970)*, **Mukaddes Emanet (1971)**, *İbrahim Edhem (1978)*, **Bütün Eserleri, İbrahim Edhem dışında tüm oyunları (1976)**, *Bir Kac Hikâye Bir Kac Tahlil (1933)*, **Ruh Burkuntularından Hikâyeler (1965)**, *Hikâyelerim (1973)*, **Aynadaki Yalan (1970)**, *Kafa Kâğıdı (1983)*, **Vatan Şairi Namık Kemal (1944)**, *Senaryo Romanları (1972)*, **Eseri ve Tesiriyle Namık Kemal (1940)**, **Vatan Haini Değil Büyük Vatan Dostu Vahidüddin (1968)**, *Benim Gözümde Menderes (1970)*, **Çerçeve (1940)**, *Maskenizi Yırtıyorum (1953)*, **At'a Senfoni (1958)**, *Ideolocya Örgüsü (1959)*, **Büyük Doğu'ya Doğru (1959)**, *Tarih Boyunca Büyük Mazlumlar (1966)*, **Türkiye'nin Manzarası (1968)**, *Binbir Çerçeve I-V (1968-69)*, **Çepeçevre Anadolu ve Gençlik (1969)**, *Çepeçevre Sosyalizm, Komünizm ve İnsanlık (1969)*, **Son Devrin Din Mazlumları (1969)**, *Yeniçeri (1970)*, **Tarihimizde Moskof (1973)**, *Cumhuriyetin 50. Yılında Türkiye'nin Manzarası (1973)*, **İhtilal (1976)**, *Rapor 1-13 (1976-1980)*, **Halkadan Pırılıtlar (1948)**, *Cöle İnen Nur (1950)*, **Altın Zincir (1959)**, *Altun Halka (1960)*, **O ki O Yüzden Varız (1961)**, *İlim Beldesinin Kapısı Hz. Ali (1964)*, **Hulefâ-i Râşidîn Menkıbelerine Ait Bir Pırılıt Binbir İşik (1965)**, *Peygamber Halkası (1968)*, **Tanrı Kulundan Dinlediklerim (1968)**, *Nur Harmanı (1970)*, **Başbuğ Velilerden 33 (1974)**, *Veliler Ordusunda 333 (1976)*, **Doğru Yolun Sapık Kolları (1978)**, *İman ve İslâm Atlası (1981)*, **Batı Tefekkürü ve İslâm Tasavvufu (1982)**, *Abdülhak Hamid ve Dolayısıyla (1937)*, **Müdafaa (1946)**, *Her Cephesiyle Komünizma (1961)*, **Türkiye'de Komünizma ve Köy Enstitüleri (1962)**, *İman ve Aksiyon (1964)*, **İki Hitabe: Ayasofya-Mehmetçik (1966)**, *Müdafaalarım (1969)*, **Hitabe (1975)**, *Sahte Kahramanlar (1976)*, **Yolumuz, Halimiz, Çaremiz (1977)**, *Cinnet Mustatili (1955)*, **Büyük Kapı (1965)**, **O ve Ben adıyla, 1974**, *Hac (1973)*, **Babialı (1975)**, *İstanbul'a Hasret (der. Mehmet Kısakürek, 2005)*, **Mektubat (İmam-ı Rabbânî'den)**, *El-Mevahibül-Ledünniye (İmam-ı Kastalânî'den, 1967)*, **Reşahat ayn el-Hayat (Safi Mevlâna Ali Bin Hüseyin'den, 1971)**, *Rabta-i Şerife (Esseyyid Abdülhakim Arvasi'den, 1974)*, **Tasavvuf Bahçeleri (Abdülhakim Arvasi'den, 1983)**.

ÂŞIK YENER

1928-2009

Sazın Üstade

Asıl adı Hacı olan Âşık Yener, 1928 yılında Kahramanmaraş'ta doğdu.

İlkokulu kendi köyünde tamamladı. Çocukluğundan itibaren âşıklık geleneğine büyük bir merakla yaklaştı ve bu geleneği öğrenmeye çalıştı. 1946 yılında Hasanoğlan Köy Enstitüsü'nü bitirdi ve bu yıllarda şiir yazmaya başladı. Otuz yıl süren memuriyet hayatında önce kendi yöresinde, daha sonra Kayseri ve İstanbul'da sağlık memuru olarak çalıştı. Bir süre de bucak müdürü olarak görev yaptı.

Küçük yaşlardan itibaren aile büyüklerinden ve çevresinden dinlediği türküler ve halk hikâyeleri geleneği tanımaya, geleneğin anlamını bulmasına yardımcı oldu. Şiirlerinde Yunus Emre'nin, Karacoğlan'ın yansımaları görülen şairin âşıklık geleneğinin derin kökleri ve sonrasında aldığı iyi eğitim, gördüğü modern dünya sanatında bir tezat oluşturmadı. Tam tersine hem geleneksel hem de yenilikçi tarzda eserler ortaya çıkardı.

Âşık Yener, saz ve sözü fazlasıyla kuvvetli olmasına rağmen hiçbir yarışmaya ve atışmaya katılmadı. Şiirlerinde toplumsal çözülmeyi, düzeni eleştirdi. Sevgi, doğa, ayrılık, toplumsal taşlama ve yergi gibi hemen her konuya eserlerinde yer verdi. Toplumda gördüğü çeşitli dav-

ranışları ve olayları eleştirmesinden dolayı zaman zaman güc durumuna düştü. Fakat yılmadı, daima haksızlıklarla mücadele etti. 1962 yılında politik nedenlerden ötürü 9 ay tutuklu kaldı. Bundan dolayı uzun süre sıkıntılar yaşadı. Daha sonra aklanarak eski görevine dönen Âşık Yener, 1978 yılında görevinden emekliye ayrıldı. Kendi ifadesiyle 3500'den fazla şiire imza attı. İki yüzden fazla şiiri bestelenerek çeşitli sanatçılar tarafından seslendirildi. Bunların arasında en bilinenleri "Kız Sen İstanbul'un Neresindensin", "Yol Ver Dağlar Yol Ver Bana"dır. Âşık Yener'in aslı daha uzun olan "Kız Sen İstanbul'un Neresindensin" şiirinin çok küçük bir bölümü Ünal Narçın tarafından hicaz makamında bestelenmiş, Emel Sayın tarafından okununca tüm Türkiye'de dillerde dolanmaya başlamıştır. Doğup büyüdüğü Binboğa Dağları'ndan ilhamla kaleme aldığı "Yol Ver Dağlar Yol Ver Bana" şiiri, İsmail Özden tarafından bestelendi. Arif Sağ, İbrahim Tatlıses, Müslüm Gürses gibi pek çok ünlü isim bu meşhur eseri seslendirildi. Âşık Yener 1989-1990 yılları arasında İstanbul Gülhane Parkı etkinliklerine katıldı ve çeşitli programlarda konuşmalar gerçekleştirdi.

Âşık Yener, 12 Ekim 2009 tarihinde İstanbul'da vefat etti. Büyükçekmece Mezarlığı'nda toprağa verildi.

YOL VER DAĞLAR YOL VER BANA

Başın duman pare pare
Yol ver dağlar yol ver bana.
Gönlüm gitmek ister yâre
Yol ver dağlar yol ver bana

Kayseri'nin uzun yolu
Çekip gitsin yâre doğru
Gözlerim yaş dolu dolu
Yol ver dağlar yol ver bana

Âşıklıktır benim karım
Çok özledim nazlı yârim
Dudu dillim sitemkârım
Yol ver dağlar yol ver bana

Karlı başından esmedim
Ben o yâre hiç küsmedim
Daha umudum kesmedim
Yol ver dağlar yol ver bana

Filiz yârim yaprak olur
Gazel düşer toprak olur
Sırma saçı ak ak olur
Yol ver dağlar yol ver bana

Yar bir rakip bulur sonra
Gidip elin olur sonra
Âşık Yener ölür sonra
Yol ver dağlar yol ver bana

SORAN OLURSA

Ey sevgili beni bir zaman sonra
Göçüp gitti dersin soran olursa
Nice yıllar geçti geri dönmedi
Çoktan yitti dersin soran olursa

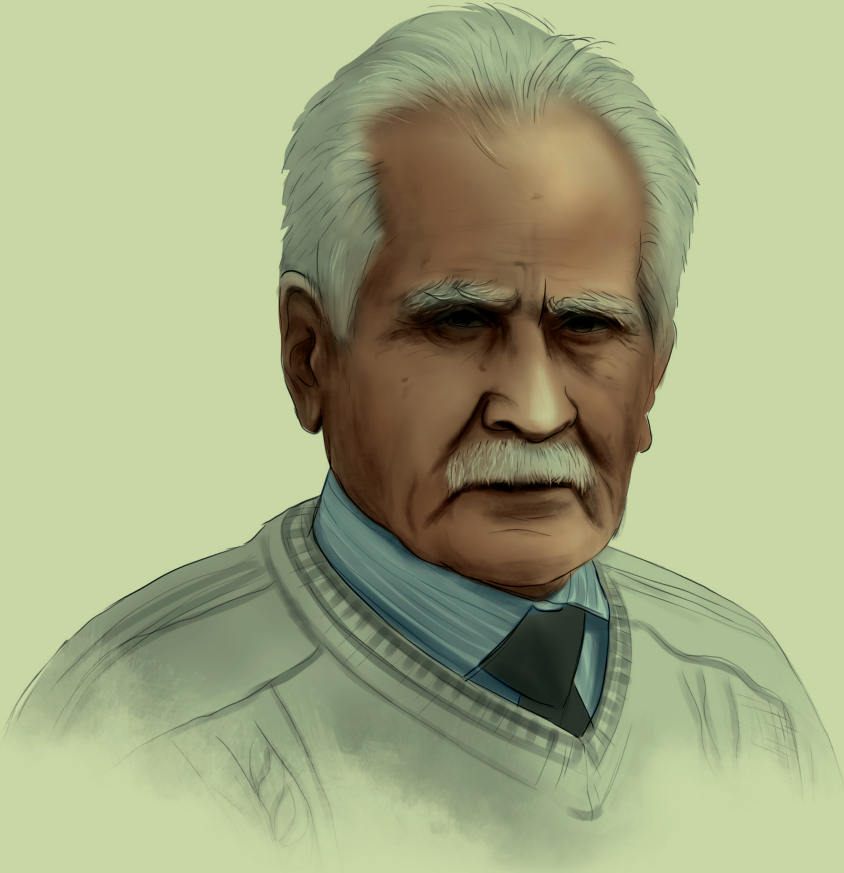
Unutulup gitti geçen her günde
Hatırlanmaz oldu bayram düğünde
Aşkımdan köz düşen garip gönlünde
Duman tüttü dersin soran olursa

Sellere karışan toprak kil gibi
Rüzgâra kapılan bir mendil gibi
Eriyip tükenen bir kandil gibi
Yanıp bitti dersin soran olursa

Söyle Âşık Yener talihe küstü
Sevgiden sevdadan umudun kesti
Mezar taşlarında bir akşam üstü
Baykuş öttü dersin soran olursa

ESERLERİ

*Deyişler Demeti (1982), Şiirler Demeti (1992), Yol Ver Dağlar Yol Ver Bana (1998),
Binboğa'dan Marmara'ya (2000)*

BAHAEDDİN KARAKOÇ

1930-2018

Beyaz Kartal

1930'da Kahramanmaraş'ta doğdu.

İlköğrenimini doğduğu köyde (Ekinözü, Celâ Köyü) tamamladı. Adana Düziçi Köy Enstitüsü'nde başladığı ortaöğrenimini Ankara Hasanoğlan Köy Enstitüsü Sağlık Bölümü'nde 1949 yılında nihayete erdirdi. İlkokulun üçüncü sınıfında bir haftada eski yazıyı öğrendi ve bir ayda da Kuran-ı Kerim'i hatmetti. Kendi deyişiyle "ölünceye kadar yakasını bırakmayacak şiirin rüzgârına" o tarihlerde yakalandı. 1944 yılında memurluğa atandı. Kahramanmaraş'taki sağlık kuruluşlarında otuz iki yıl sağlık memuru olarak çalıştıktan sonra 1982 yılında emekli oldu.

İlk şiiri, Behçet Kemal Çağlar'ın yönettiği *Yurt* gazetesinde 1942 yılında yayımlandı. Şiirleri başladığı yıllarda *Köy Postası* (1949), *Genç Kalemler* (1950), *Orkun*, *Tohum*, *Ozan* (1959) gibi dergilerde yayımlandı. Sonraki yıllarda *Varlık Yıllığı* (1963), *Büyük Türkiye*, *Hareket*, *Adımlar*, *Elif*, *Zeren*, *Töre*, *Hisar*, *Türk Edebiyatı*, *Doğuş*, *Nilüfer*, *Millî Kültür*, *Elbistan'ın Sesi*, *Yeni Elbistan*, *Kent Huduteli*, *Ortadoğu*, *Sabah*, *İstiklal* ve *Bayrak* gibi çok sayıda dergi ve gazetede yer aldı. 1960'lara kadar yazıp çeşitli dergilerde yayımlattığı şiirlerinin hiçbirini kitaplarına almadı. Esas sanat dönemi 1973'te yayımlanan *Seyran* kitabıyla başladı ve üslubu da bu tarihten itibaren netleşmeye

başladı. Bahaettin Karakoç, halk şiirine daha yakın olan şiir anlayışını son dönemlerinde modern tarzla birleştirip kendine özgü yeni bir çizgi ortaya koymayı başardı.

1986'da çıkarmaya başladığı ve otuz yedi sayı çıkardıktan sonra ekonomik sebeplerden ötürü kapatmak zorunda kaldığı *Dolunay* dergisi; ülkenin dört bir yanında ilgiyle karşılandı. Kurmuş olduğu *Dolunay Yayınları*'yla da birçok genç yazar ve şair adayını edebiyat dünyasına kazandırdı.

1986 yılında *Bir Çift Beyaz Kartal* adlı kitabıyla şiir dalında Türkiye Yazarlar Birliği Ödülü'nü aldı. 1989 yılında Kültür Bakanlığı'nın tercihi ile Türkiye'yi temsilen Struga Uluslararası Şiir Akşamları Festivali'ne katıldı. 1991'de "Beyaz Dilekçe" adlı şiiri ile Türkiye Diyanet Vakfı'nın düzenlediği münacat yarışmasında birincilik kazandı. 1993'te Türkçenin Uluslararası 2. Şiir Şöleni için gittiği Kazakistan'ın başkenti Almaati'da "Büyük Abay Ödülü"ne layık görüldü. Türk edebiyatında "Dede Korkut" ve "Beyaz Kartal" olarak anılan Şair Bahaettin Karakoç'a Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi'nce (KSÜ), 2014'te "fahri doktora" unvanı verildi.

"Edebiyatımızın beyaz kartalı" olarak da anılan halkın şairi Bahaettin Karakoç, 17 Ekim 2018 tarihinde Kahramanmaraş'ta vefat etti ve Seyhadil Mezarlığı'na defnedildi.

BEYAZ DİLEKÇE

Dilimde sabah keyfiyle yeni bir umut türküsü
Kar yağmış dağlara, bozulmamış ütüsü
Rahvan atlar gibi ırgalanan gökyüzü
Gözlerimi kamaştırırsa da geleceğim sana
Şimdilik bağlayıcı bir takvim sorma bana
İhlamurlar çiçek açtığı zaman.

Ay, şafağa yakın bir mum gibi erimeden
Dağlar çivilendikleri yerde çürümeden
Bebekler hayta hayta yürümeden
Geleceğim diyorum, geleceğim sana
Ne olur kesin bir takvim sorma bana
İhlamurlar çiçek açtığı zaman.

Beklesen de olur, beklemeden de
Ben bir gök kuruşum sırmalı kesende
Gecesi uzun süren karlar-buzlar ülkesinde
Hangi ses yürekten çağırır beni sana
Geleceğim diyorum, takvim sorma bana
İhlamur çiçek açtığı zaman.

Bu şiir böyle doğarken dost elin elimdeydi
Sen bir Zümrüdüanka'yydın, elim tüyelerine deydi
Sevda duvarını aştım, sendeki bu tılsım neydi?
Başka bir gezegende de olsan dönüşüm hep sana
Kesin bir gün belirtemem, n` olur takvim sorma bana
İhlamurlar çiçek açtığı zaman.

Eski dikişler sökölür de kanama başlarsa yeniden
 Yaralarımın en acı tütünleri basacağım ben
 Yeter ki bir çağır beni çiçeklendiğin yerden
 Gemileri yaksalar da geleceğim sana
 On iki ayın birisinde, kesin takvim sorma bana
 İhlamur çiçek açtığı zaman.

Bak işte, notalar karıştı, ezgiler muhalif
 Hava kurşun gibi ağır, yağmursa arsız
 Ey benim alfabemdeki kadim Elif
 Ne güzellik, ne de tat var baharsız
 Güzellikleri yaşamak için geleceğim sana
 Geleceğim diyorum, biraz mühlet tanı bana
 İhlamurlar çiçek açtığı zaman.

İhlamurlar çiçek açtığı zaman
 Ben güneş gibi gireceğim her dar kapıdan
 Kimseye uğramam ben sana uğramadan
 Kavlime sâdıkım, sâdıkım sana
 Takvim sorup hudut çizdirme bana
 Ben sana çiçeklerle geleceğim
 İhlamurlar çiçek açtığı zaman.

ESERLERİ

Mevsimler ve Ötesi (1962), *Seyran* (1973), **Sevgi Turnaları (1975)**, *Ay Safağı Çok Çiçek* (1983), **Kar Sesi (1983)**, *Zaman Bir Beyaz Türküdür* (1984), **İlkyazda (1984)**, *Bir Çift Beyaz Kartal* (1986), **Menzil (1991)**, *Uzaklara Türkü* (1991), **Güneşe Uçmak İstiyorum (1993)**, *Beyaz Dilekçe* (1995), **Güneşten Öte (1995)**, *Leyl ü Nehar Aşk* (1997), **Aşk Mektupları (1999)**, *Ay Işığında Serenatlar* (2001), **Sürgün Vezirin Aşk Nesideleri (2004)**, *Şiir Burcunda Çocuk* (H. Özbey ve M. Tatçı ile, 1993), **Dolunay Şiir Güldestesi (1999)**.

ŞEVKET YÜCEL

1930-2001

Anlatmanın İnkârı

1930'da Kahramanmaraş'ta dünyaya geldi.

İlköğrenimini 1943 yılında Süleymanlı İlkokulu'nda tamamladı. Ardından 1951'de Dicle Köy Enstitüsü'nü bitirdi. 1951-1959 yılları arasında kendi köyü Süleymanlı'da ilkokul öğretmenliği yaptı. 1959 yılında dışarıdan girdiği Gazi Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü sınavlarını vererek, Kahramanmaraş Lisesi'ne edebiyat öğretmeni olarak atandı. Burada öğretmenliğinin yanı sıra üç yıl da müdür yardımcısı olarak hizmette bulundu. 1981 yılına gelindiğinde kendi isteğiyle emekliye ayrıldı; emekliye ayrılmasının ardından 1984-1995 yılları arası özel dershanelerde çalıştı.

İlk yazınsal ürünü bir inceleme yazısıydı ve *Varlık* dergisinin 15 Mart 1964 tarihli 618. sayısında yayınlandı. Kendine özgü yalın bir dille insanlıktan söz eden sevgiyi vurgulayan ve yalnızlığı öne çıkaran şiir, öykü ve denemeler yazdı. Eserlerinde çoğunlukla Anadolu insanına ve onun yaşam mücadelesine yer verdi. Halkı eğitmeyi çok önemsendi ve bu sebeple eserlerinde özellikle sade ve anlaşılır bir dil kullandı. Ölümünden sonra *Şiirle Gelen Ask* adlı romanı Kültür Bakanlığı tarafından yayımlandı.

Sonraki yıllarda *Varlık* dergisinin yanı sıra *Türk Dili*, *Hisar*, *Edebiyat*, *Ilgaz*,

İmece, *Güney*, *Meltem*, *Edebiyat Cephesi*, *Hakimiyet Sanat*, *Ozanca*, *Oluşum*, *Sesimiz*, *Yeditepe*, *Yaba*, *Ekim*, *Kıyı*, *Şiir-Öykü*, *Damar*, *Çağdaş Türk Dili*, *Yansıma*, *İnsancıl*, *Söylem*, *Kiraz*, *Karşı*, *Şiir Ülkesi*, *Abece*, *Öğretmen Dünyası*, *İnsan Saati*, *Martı*, *Dolunay*, *Sentez*, *Altın Kûlah* gibi dergilerde şiirleri ve yazıları yayımlandı.

1970 yılında TRT Deneme Başarı Ödülü'nü, 1983 tarihinde Zonguldak 100. Yıl Vakfı'nın açtığı yarışmada öykü, şiir dallarında mansiyon ödülleriyle layık görüldü. 1985'te *Tercüman* gazetesi röportaj mansiyon ödülü, 1986'da Anadolu Üniversitesi Marşı Söz Yarışması ikincilik ödülü, İstanbul Genç Yetenekler Kulübü'nün açtığı şiir ve öykü yarışmalarında birincilik ödülleri ve 1992 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Çocuk Kitapları Yarışması öykü dalında ikincilik ödülü aldı. Etos Evrensel Kültür Sanatevi tarafından Hümanist Enternasyonal'in üçüncü yıldönümü onuruna düzenlenen yarışmada "Yalnızlıktan Kurtulmak" adlı denemesiyle jüri özel ödülünü kazandı. Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı tarafından 1996 yılında eğitim konusunda açılan yarışmada Akçadağ Köy Enstitüsü Ödülü'nü aldı.

Şevket Yücel, 3 Şubat 2001 tarihinde Adana'da vefat etti ve Kahramanmaraş Seyhadil Mezarlığı'na defnedildi.

AYRI DEĞİL BİR OLALIM SENİNLE

Sen bir yaklaş bana
Ben sana iki
Öldür içindeki öfkeyi, kini
Güzelliğin ömrü uzun, çirkinliğin kısa
Gel şu dünyamızı kirletmeyelim
Sen bir kiraz sun bana
Ben sana iki

Bak işte gökyüzü bir mavi türkü
Yeryüzünde nice canlı, nice renkler
Bir sarı kuş dokunuyor kemanına işte şimdi
Arılarsa bal alıyor çiçeklerden
Bir böcektir doğuyor gün doğarken
Gün batarken ölüyor o böcek
Bizimse ömrümüz ne kadar ki

Sen bir gel bana
Ben sana iki
Sen gelmezsen bana
Ben gitmezsem eğer sana
Yaşamın ne tadı kalır ki

Seninle birlikte
Bir dostluk bahçesinden dünyaya bakabilmek için
Ben çok giderim sana, daha çok giderim, daha çok
Sevgiler taşıyorum sana, daha çok giderim, daha çok
Sevgiler taşıyorum sana, sevinçler, güzellikler
Sen de bana biraz yaklaş yeter ki

ZAMAN

Bir kuş sesidir zaman
Bir elmadır dalından sarkan
Atışdır yüreğin

Zaman gökyüzüdür uzar sonsuza
Bir renk cümbüşüdür dağlarda, ovalarda
Bir öpüştür anılarda kalan

Zaman gurbettir, sıldır
Sevdadır, umuttur biraz
Seni de yanıltır, beni de

Zaman bir çocuktur doğan
Ölümdür gömütlerde
Açılan bir güldür, batan bir diken

Zaman bakışındır senin
Gidişindir yollardan
Acılı, sevinçli, hüznü
Nice yıllar geçse de
Hepsi bir dakika kadar

ESERLERİ

Görmeden Gidenler (1966), *Günesin Parmakları (1970)*, **Bir Sevgi Adamı (1983)**, *Kuş Gölgesi (1967)*, **Umut Bir Gül Uzatırken (1986)**, *Sevgi Güneşi (şiir, öykü, deneme, 1996)*, **Güz Rengi Ayrılıklar (önceki kitaplarına girmeyen şiir, öykü ve denemeleri, 2000)**, *Kendini Yenilemek (1976)*, **Boşta Bırakanlar (1979)**, *Beyaz Sesler (1984)*, **Sözcüklerle Öpüşmek (1998)**, *Şiirle Gelen Aşk (2001)*, **Çocukla Keklik (1977)**, *Sakar Oğlak (1980)*, **Barış İstiyorum (1996)**, *Şiirle Gelen Aşk (2003)*.

HAYATİ VASFİ TAŞYÜREK

1931-1990

Memleket Şarkısı

1931 yılında Kahramanmaraş'ta doğdu.

İlk ve ortaöğrenimini Afşin'de tamamladı. Asıl ismi olan Hayati Taşyürek'e eklenen "Vasfi" mahlasını ustası Ferrahî Sağ verdi. Resmî bir öğrenim görmeden kendini yetiştirdi. Askerlikten yüzbaşı rütbesiyle emekli olan ve çocuklarının en iyi şekilde yetişmesini isteyen babası, Hayati Vasfi Taşyürek'in meslek sahibi olarak hayata atılmasını arzu ediyordu. Bu düşüncesinin gerçekleşmesi için oğlu Hayati'yi Afşin'e çok yakın olan Elbistan ilçesinde bir ayakkabıcı ustanın yanına çırak olarak verdi. Böylece Hayati Vasfi Taşyürek için de zorlu hayatın ilk maratonu başlamış oldu.

Hitabeti ve insanlara önem vermesi nedeniyle her daim Kahramanmaraş'ın sevilen şahsiyetleri arasında gösterildi. Politikayla ilgilenecek muhtarlık, iki dönem Tanır Belediye Başkanlığı, bunlara ek olarak sendikacılık ve müşavirlik görevlerinde bulundu. Afşin'de ilk matbaayı o kurdu ve 1964 yılında Afşin'de *Efsus* adlı bir gazete çıkardıysa da gazetesi uzun ömürlü olmadı.

Saz çalmayı bilmesine rağmen çalmayan Taşyürek, âşıklık geleneğinin dudakdeğmez dışında birçok gereğini yerine getirmekle birlikte kalem sınıfından sayılmaktadır. Pek çok dergide şiirleri yayımlanan şair,

şiirlerinde genellikle "kahramanlık, memleket, hasret ve sevgi" kavramları üzerinde durdu. Şair, hem yurt içi hem yurt dışında gezerek, gördüklerini hece ölçüsü kullanarak yazdığı şiirlerine de yansıtmıştır.

Onu Türk edebiyatında meşhur eden şiiri "Lügatcemiz"dir. Yunus Emre hayranı olmasına rağmen Mehmet Âkif Ersoy tarzında şiirler yazması onun edebi yönden en belirgin özelliğiydi. Arif Nihat Asya *Yürek* isimli şiir kitabı çıktığında, onu Hayati Vasfi Taşyürek'e şöyle bir ithafı imzalamıştı: "Bir şairin kat'iyyen taş yürekli olmayacağını, olamayacağını göstermek için, Allah seni şair özelliğiyle yaratmış Hayati Vasfi Taşyürek".

"Afşar Kızı-Türkmen Beyi" isimli kendisinin dizdiği türkülü hikâyeleri de olan şairin şiirleri Taner Sener, Güzide Tarancıoğlu, Zekai Tunca, Tekin Tokuç, Tufan Sentürk, Mustafa Yıldızdoğan gibi önemli isimler tarafından bestelendi. Özellikle Mustafa Yıldızdoğan'ın şairin şiirlerini bestelemesi toplumda eserlerine yönelik büyük bir ilgi doğurmuştur.

2009 yılında şiirlerinin bir kısmı konularına göre ayrılarak Abdurrahman Gündoğan tarafından *Barışa Hizmet* adıyla kitaplaştırıldı.

Hayati Vasfi Taşyürek 20 Nisan 1990 tarihinde Ankara'da vefat etti ve Kahramanmaraş Afşin'in Tanır Mahallesi'ndeki mezarlığa defnedildi.

LÜGATÇEMİZ

Yemeniye “kelik” yoğurda “katık”
Bulgur pilavına “aş” derler bizde
Genç horoza “celfin” pilice “ferik”
Kümesine yollarken “kis” derler bizde...

Büyük bakraca “satır” küçükse “sıtıl”
Kerpiç duvardaki hatıla “katıl”
Tohumlara “bider”, fidana “çitil”
Büyük leğenlere “teş” derler bizde...

Kocamana “iri” ibriğe “güğüm”
“Dünür” isteyici ilmekse “tügüm”
Rüşvete “bartıl” der şiire “deyim”
Rüya alemine “düş” derler bizde...

Mirasçıya “hısım” taksime “paylaş”
Huysuzlara “vetsiz” akrana “taydaş”
Hanıma “küldöken” flöрте “oynaş”
Mendil sallamazlar “hişt” derler bizde

Az önce “debiyak” demine “bayak”
Kurnazlara “koddus” kibara “kıyak”
Çukur taşa “gaklık” dağlara “koyak”
Yaz bahar eyyamı “hoş” derler bizde...

Bir dakika “biti” döven ise “gem”
Kız kardeşe “bacı” ağabeye “ede”
Güzel oluşa “peh” ilaçlara “em”
Su veren toprağa “leş” derler bizde...

Vereme “ince ağrı” öksürüğe “çor”
 Merdivene “süllüm” konuşmaya “şor”
 Meyile “yörep” acemiye “tor”
 Bir kısım peynir var “keş” derler bizde...

Aşık “deyişetçi” buyur ise “ne”
 Peki demek için kısa yoldur “he”
 Kenarı oyalı başörtüsüne
 Bazan “bürük” bazan “şes” derler bizde...

İhtimal “ellaham” hatırlamaya “tamam”
 Biberli salçanın lakabı “çaman”
 Gömlek için “yelek” kilota “tuman”
 Söyledikçe Vasfi coş derler bizde...

Begenecek hâli tarif ederken
 “Arı sili, gökçek, peh” derler bizde...
 Unutma emi der şehre giderken,
 Unutmam demezler “eh” derler bizde...

Amaleye “ırgat” yokuşa “bayır”
 Çok bilmiş “eke” kolaya “gayır”
 Bıkkınlığa “ateh” sevaba “hayır”
 Üzüm receline “teh” derler bizde...

ESERLERİ

Kalbideki Arzu (1951), Yedi Uyurlar Destanı, Dile Gelen Anadolu (1973), Acılar Bulutu, Ebesinin Oğlu, Gelin Başlı Dağlar, Türkmen Türküleri, İlkü Tomurcukları (1976), Nazar (1992).

ABDURRAHİM KARAKOÇ

1932-2012

Geleniğin İcadı

1932 yılında Kahramanmaraş'ta doğdu.

İlkokulu Ekinözü'nde, köyünde 1944'te bitirdikten sonra eğitim hayatını sürdürme imkânı bulamadı. Bir süre marangozluk yaptıktan sonra Ankara Belediyesi'nde 1958-1984 yılları arasında muhasebeci olarak çalıştı ve bu uzun süreli görevinin ardından emekliye ayrıldı.

Babası çiftçilikle uğrasan, hece vezniyle halk şairleri tarzında şiirler de yazan Ümmet Efendi, annesi Fadime Hanım'dır. Dedesi ve kardeşleri de şair olan Abdurrahim Karakoç, ailesi sebebiyle henüz küçük yaşlarda şiirle tanıştı. İlk şiirleri iki kitap olacak hacimdeyken beğenmeyip yaktığı söylenen Karakoç'un eserleri ilk olarak Elbistan'da çıkan *Engizek* gazetesinde yayımlandı. "Şiire nasıl başladınız?" sorusuna "Besmeleyle" cevabını veren Abdurrahim Karakoç, 1958'de kaleme almaya başladığı, birbirinin devamı 22 şiirden meydana gelen ve tanınmasında etkili olan *Hasan'a Mektuplar* isimli eserini 1964'te yayımladı.

Emekliliğin ardından Ankara'ya yerleşen Karakoç, şiirlerini ve yazılarını *Fedai*, *Devlet*, *Töre* ve *Bizim Ocak* dergileriyle, Ankara'da kurduğu *Yeni Ufuk*, *Yeni Düşünce*, *Yeni Hafta* ve *Gündüz* gazetelerinde okuyucularıyla buluşturdu. Daha sonrasında *Gündüz* gazetesinde yazmaya başladığı

günlük yazılarını 2000 senesinden itibaren *Akit* gazetesinde sürdürdü. Şiirlerinden dolayı hakkında birçok dava açıldı ve Karakoç, kendisine isnat edilen bütün suçlamalardan aklandı.

Abdurrahim Karakoç, şiir serüveninde 1960 sonrası Türkiye'sinin günümüze kadarki kültürel, sosyal, sanatsal, iktisadi, siyasi alanlarda yaşadığı değişimin şiirle karikatürize edilmiş hikâyelerini kaleme aldı. Eserlerinde Türk gençlerine kültürel değerlerine sahip çıkmaları, kültürleriyle gurur duymaları, daima çalışmalarını için telkinlerde bulundu, eserleriyle Türk şiirinin son 50 yılına damgasını vurarak yüzlerce şairi etkiledi. Siyasi ve toplumsal sorunları dile getirdiği şiirleri halk tarafından da büyük ilgiyle karşılanan Karakoç, Ahmet Kabaklı tarafından "halk şiirine derin düşünceli ve davayı genişlemesine sokan şair" olarak tanımlandı. "Mihriban" ve "Bulduktan Sonra Arama" başta olmak üzere yüzden fazla şiiri şarkı ve türkü formunda bestelendi. "Dava Şiirleri" olarak adlandırdığı bazı şiirleri de siyasi gruplarca bestelenip marş hâline getirildi.

7 Haziran 2012 tarihinde tedavi gördüğü Ankara'da, Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde vefat etti ve Ankara'da Bağlum Mezarlığı'nda Seyh Abdülhakim Arvâsi Türbesi'nin yanına defnedildi.

TUT ALLERİMDEN

Sırat'tan incedir sevda köprüsü
Beraber geçelim tut ellerimden.
Niyet ak güvercin, vuslat gökyüzü
Beraber uçalım tut ellerimden.

Gönüldeki birlik kalkandır dışa
Aldırma ayaza, yele, yağışa
Giden ilkbahara, gelecek kışa
Beraber göçelim tut ellerimden.

Birleşmek üzredir şafakla gurûp
Korku beklenilmez kapıda durup
İster zehir olsun, isterse şurup
Beraber içelim tut ellerimden.

Çağır hayallerin en ötesini
Yakından duyarsın aşkın sesini
Sonsuz mutluluğun penceresini
Beraber açalım tut ellerimden.

Hatırla kaybolan hatıraları
Elmasta ışıklı, altundan sarı
Zaman tortusundan işte onları
Beraber seçelim tut ellerimden.

Süphe "başlangıç"tır, karar "nihayet"
Zamanı zamana etme şikâyet
Kaçmak kurtuluştur diyorsan şayet
Beraber kaçalım tut ellerimden.

AŞK HİKÂYESİ

Başımdan bir kova sevda döküldü
Islanmadım, üşümedim, yandım oy!
İplik iplik damarlarım söküldü
Kursun yemiş güvercine döndüm oy!

Yağmur yorgan oldu, döşek kar bana
Anladım ki kendi gönüm dar bana
Alev dolu bardakları yâr bana
Sunuverdi içtim içtim kandım oy!

Sevgi ektim, naz biçmeye çalıştım
Ne zamana, ne kendime alıstım
Kırk senede yedi hasret bölüştüm
Yedi dünya bana düştü sandım oy!

Gönül şahinimi yordum gerçeğe
Sonsuzda yüzümü sürdüm gerçeğe
Teselliden kanat kırdım gerçeğe
Tecellinin sinesine kondum oy!

ESERLERİ

Hasan'a Mektuplar (1964), Hatay Bülteni (1967, Hasan'a Mektuplar'la birlikte),
El Kulakta (1969), Haberler Bülteni (1969), **Vur Emri (1972)**, Bütün Siirleri (1973),
Vur Emri (1975), Kan Yazısı (1977), **Suları Islatamadım (1980)**, Siirler (1981),
Dosta Doğru (1984), Beşinci Mevsim (1986), **Suları Islatamadım (1988)**, Gök Çekimi
(1991), **Akıl Karaya Vurdu (1994)**, Düşünce Yazıları (1990), **Çobandan Mektuplar (1996)**.

SEZAI KARAKOÇ

D.1933

Dirilişin Keşfi

1933'te Diyarbakır'da doğdu, ilkokulu Diyarbakır'da tamamladıktan sonra 1944 yılında Maraş Ortaokulu'na parasız yatılı olarak kaydoldu.

1947 yılında Gaziantep'te lise öğrenimine başladı. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nden mezun oldu. SBF'den sonra Maliye Bakanlığı'nda çalışmaya başladı. Burada çalışırken girdiği maliye müfettiş yardımcılığı sınavını kazanarak 1956'da maliye müfettiş yardımcısı oldu ve 1959'da İstanbul'a atandı.

Ortaokul yıllarından beri tutkulu bir okuru olduğu *Büyük Doğu*'nun 1950'li yıllarda sanat ve edebiyat sayfalarını yönetti. Şiirleri, *Büyük Doğu*, *Hisar* (1951-1954), *Mülkiye* (1952-1953), *İstanbul* (1953-1957) *Şiir Sanatı* (1955), *Hamle* (1955), *Pazar Postası* (1957-1958), *Türk Yurdu* (1959), *Hür Söz* (1961), *Soyut* (1965), *Hilâl* (1965) ve *Diriliş* (1960-1992) dergilerinde yayımlandı. "Mona Roza" şiiri 1950'li yılların başlarında büyük ilgi gördü. Sezai Karakoç'la birlikte 1950'li yıllardan itibaren Türk şiirinde yeni bir dönem başladı. Şiirleriyle hem geçmişin birikimini hem de ikinci Yeni olarak adlandırılacak yeni şiirin birçok unsurunu bünyesinde taşıdı. Şiirleri kadar şiir eleştirileriyle de kusağının etkili bir ismi oldu.

Aralık 1963'ten itibaren aralıklarla *Yeni İstanbul* gazetesinde, "Karakoç" imzasıyla, "Farklar" başlığıyla

yazmaya başladı. Aralık 1967'de *Ba-bîâlîde Sabah* gazetesinde yazmaya başlayan Karakoç'un buradaki yazarlığı on ay sürdü. *Millî Gazete*'de "Sûr" başlığı altında devam eden gazete yazarlığını *Diriliş*'i tekrar çıkarabilmek için Ağustos 1974'te bitirdi. Daha sonra *Diriliş* dergisi dışında hiçbir yerde yazmadı.

Edebiyat çalışmalarına daha çok vakit ayırabilmek için 1965'te resmî görevinden istifa etti; fakat 1971'de bakanlıktaki görevine döndü ve aynı gerekçeyle 1973'te tekrar istifa etti. 1990'da eserlerinde ortaya koyduğu dünyayı gerçekleştirmek için *Diriliş* Parti'sini kurdu ve yedi yıl genel başkanlığını yaptı. *Diriliş* Partisi, 1997'de siyasi partiler kanunu gereğince, Türkiye'deki il sayısının yarısında şubelerini açmadığı ve üst üste iki seçime katılmadığı için kapatıldı.

1968 yılında MTTB Millî Hizmet Armağanı'nı, 1970'te sürgündeki Macar yazarlarının takdir ve şükranlarının nişanesi olarak Gümüş Hürriyet Madalyası'nı, *Hikâyeler* kitabıyla 1982 yılında hikâye ödülünü kazandığı Türkiye Yazarlar Birliği'nin 1988 yılında üstün hizmet ödülünü, 1991'de ise XII. Dünya Şairleri Kongresinde Dünya Sanat ve Kültür Akademisi Ödülünü aldı. 2020 yılında Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi tarafından kendisine "fahri hemşehrilik unvanı" verildi.

YAĞMUR DUASI

Ben geldim geleli açmadı gökler
Ya ben bulutları anlamıyorum
Ya bulutlar benden bir şey bekler
Hayat bir ölümdür aşk bir uçurum
Ben geldim geleli açmadı gökler

Bir yağmur bilirim bir de kaldırım
Biri damla damla alınma düşer
Diğerinde durup göğe bakarım
Ne şehir ne deniz kokan gemiler
Bir yağmur bilirim bir de kaldırım

Nedense aldanmış bir gece annem
Bir kadın gömleği giydirmiş bana
İste vuramadı gökler bana gem
Dinmedi içimde kopan fırtına
Nedense aldanmış ilk gece annem

Biri çıkmış gibi boş bir mezardan
Ortalıkta ölüm sessizliği var
Bana ne geldiyse geldi yukardan
Bana ne yaptıysa yaptı bulutlar
Biri çıkmış gibi boş bir mezardan

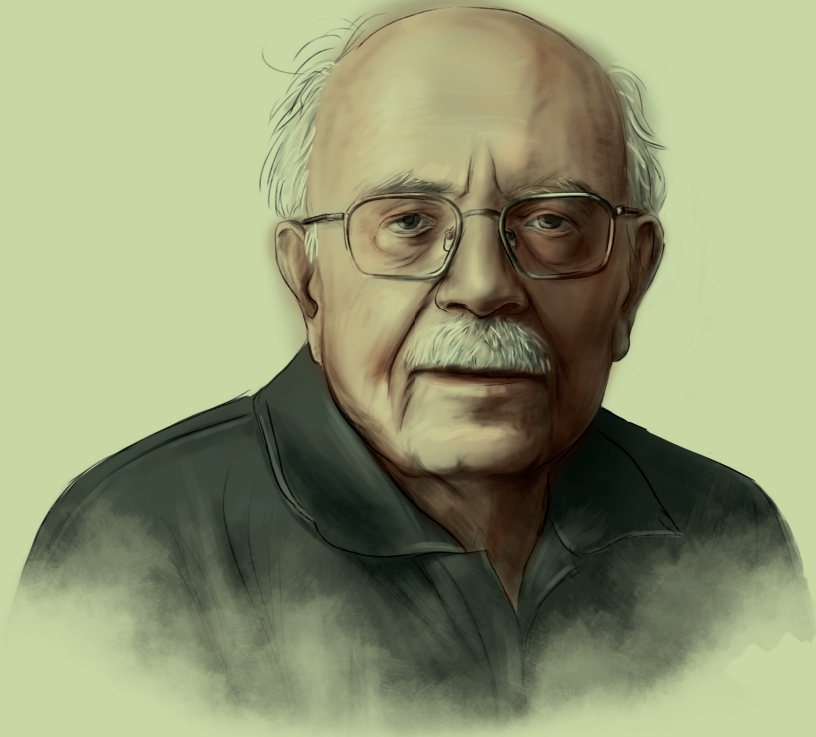
İyi ki bilmiyor kalabalıklar
Yağmura bakmayı cam arkasından
İnsandan insana şükür ki fark var
Birine cennetse birine zindan
İyi ki bilmiyor kalabalıklar

Yağmur duasına çıksaydık dostlar
 Bulutlar yarılır gökler acardı
 Şimdi ne ihtimal ne imkân var
 Göğe hükmetmekten kolay ne vardı
 Yağmur duasına çıksaydık dostlar

Ben geldim geleli açmadı gökler
 Ya ben bulutları anlamıyorum
 Ya bulutlar benden bir şey bekler
 Hayat bir ölümdür aşk bir ucurum
 Ben geldim geleli açmadı gökler

ESERLERİ

Körfez (1959), **Şahdamar (1962)**, **Hızır ile Kırk Saat (1967)**, **Sesler (1968)**, **Taha'nın Kitabı (1968)**, **Gül Mustusu (1969)**, **Şiirler I (Hızır ile Kırk Saat) (1974)**, **Şiirler II (Taha'nın Kitabı, Gül Mustusu) (1974)**, **Şiirler III (Körfez, Şahdamar, Sesler) (1974)**, **Şiirler IV (Zamana Adanmış Sözler) (1975)**, **Şiirler V (Ayınler) (1977)**, **Şiirler VI (Leylâ ile Mecnun) (1980)**, **Şiirler VII (Ateş Dansı) (1987)**, **Şiirler VIII (Alinyazısı Saati) (1989)**, **Şiirler IX (Monna Rosa) (1998)**, **Gün Doğmadan (Bütün Şiirleri) (2000)**, **Hikâyeler I (Meydan Ortaya Çıktığında) (1978)**, **Hikâyeler II (Portreler) (1982)**, **Edebiyat Yazıları I (1982)**, **Edebiyat Yazıları II (1986)**, **Edebiyat Yazıları III (1996)**, **Yunus Emre (1965)**, **Mehmet Âkif (1968)**, **Mevlâna (1996)**, **Piyesyer I (1982)**, **Armağan (1997)**, **İslâm'ın Dirilişi (1967)**, **İslâm Toplumunun Ekonomik Strüktürü (1967)**, **Dirilişin Çevresinde (1967)**, **Yazılar (1967)**, **İslâm (1967)**, **Kıyamet Asısı (1968)**, **Mağara ve Işık (1969)**, **Allah'a İnanma ve İnsanlık (1970)**, **Ölümden Sonra Kalkış (1970)**, **Ruhun Dirilişi (1974)**, **Çağ ve İlham I (1974)**, **Yitik Cennet (1976)**, **İnsanlığın Dirilişi (1976)**, **Diriliş Neslinin Âmentüsü (1976)**, **Çağ ve İlham II (1977)**, **Gündönümü (1977)**, **Çağ ve İlham III (1980)**, **Makamda (1980)**, **Diriliş Mustusu (1980)**, **Çağ ve İlham IV (1986)**, **Düşünceler I (1986)**, **Fizik Ötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi I (1995)**, **Fizik Ötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II (1995)**, **Fizik Ötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi III (1995)**, **Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağırısı I (1996)**, **Varolma Savaşı (1997)**, **Düşünceler II (Kurumlar) (1997)**, **Samanyolunda Ziyafet (2004)**, **Sütun I (1967)**, **Farklar (1967)**, **Sütun II (1969)**, **Sûr (1975)**, **Gün Saati (1986)**, **Tarihin Yol Ağzında (1996)**, **Çıkış Yolu I (2002)**, **Çıkış Yolu II (2002)**, **Çıkış Yolu III (2003)**.

TAHSİN YÜCEL

1933-2016

Sözün Eri

1933'te Kahramanmaraş'ta doğdu.

Yoksul bir ailenin son çocuğudur. Henüz üç yaşındayken babasını kaybeden Yücel'in annesi, tarlalarla çalışıp dikiş-nakışla uğraşarak çocuklarını büyüttü. İlkokul eğitimini Elbistan Gazi Paşa İlkokulu'nda, lise eğitimini ise parasız yatılı olarak 1953'te Galatasaray Lisesi'nde tamamladı. Galatasaray Lisesi'ni ardından İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'ne kaydoldu ancak buradaki eğitimini iki ay sonra bıraktı. Bu dönemde Varlık Yayınları'nda çalışmaya başlayan Yücel, ertesi yıl İstanbul Üniversitesi Fransız Roman ve Filolojisi Kürsüsü'ne kaydoldu ve 1960'taki mezuniyetinin ardından asistan olarak burada çalışmaya başladı. 19 ve 20. yüzyıl Fransız edebiyatı ve göstergebilim alanında uzmanlaşan Yücel, 1969'da doktorasını tamamlayıp, 1972'de doçentliğe, 1978 yılında ise profesörlüğe yükseldi. Yazar, emekli olduğu 17 Ocak 2000'e değin aynı bölümde akademik faaliyetlerini yürüttü. İlk öyküsü "Dert Çok, Hemdert Yok!", *Yeni Hikâyeler* adlı bir derlemede yer aldı. Öyküleri daha sonrasında *Varlık*, *Seçilmiş Hikâyeler*, *Yeryüzü*, *Berber* gibi dergilerde yayınlanmaya devam etti. İlk hikâyelerinde Elbistan yöresinin insanlarını anlatan Yücel, daha sonrasında hikâyesini ve romanını ironik bir anlatımla kentli insanlara doğru yöneltti. Onların

acılarını, umutlarını, hayattın içinde kaybolmalarını derinlemesine yoğun bir lirizmle işledi.

1963'te Fransız hükümetinin bursuyla Paris'e giden Yücel, dilbilimsel yöntem ve teknikleri doğrudan kuramcılarından dinleme olanağı buldu. *L'imaginaire'de Bernanos'un* büyük bölümünü Paris'te, pek de rahat olmayan koşullar içinde yazdı ve 1965 başlarında İstanbul Üniversitesi'nde savundu. Yücel'in tezi, 1969'da Edebiyat Fakültesi tarafından yayımlandı. Paris dönüşü Yücel, askerlik görevini 1965-1967 yılları arasında Balıkesir'de astegmen olarak

yapmıştır/ ya da ifa etmiştir. Fransız edebiyatından seksene yakın çevirisi de bulunan Yücel, *Haney Yaşamalı* adlı eseriyle 1956 yılında Sait Faik Hikâye Armağanı'nı, 1959 yılında Türk Dil Kurumu Öykü Ödülü'nü, 1984 yılında Azra Erhat Çeviri Yazını Üstün Hizmet Ödülü'nü, 1993 yılında Orhan Kemal Roman Ödülü'nü, 2003 yılında *Yalan* adlı romanıyla Yunus Nadi Roman Ödülü'nü kazandı. Komsular adlı öykü kitabı 1999 yılında *Dünya Kitap* dergisi tarafından yılın telif kitabı seçildi. Tahsin Yücel'e 1997'de Fransız hükümeti tarafından Palmes Académiques Nisanı Commandeur Derecesi verildi.

Tahsin Yücel, 2016 yılında İstanbul'da vefat etti. Ardından İstanbul'daki Yeni Ayazağa Mezarlığı'na defnedildi.

YALAN

Bayram Beyaz, elinde belirgin bir titreme, yüzünde gizemli bir anlatım, Saussure'ün kitabını konuğuna doğru itti. “Şuna bir bak,” dedi.

Hakkı Köse kitabı alıp dikkatle, ağır ağır evirip çevirdi elinde, “Yabancı dilde bir kitap!” diye söylendi, açtı, sayfalarını karıştırdı bir süre, sonra kapatıp kucağında, iki elinin arasında tuttu, gözlerini Bayram Beyaz’a dikti.

“Evet?” dedi. “Hakkı abi, görmedin mi, kitabı çizmiş!” dedi Bayram Beyaz.

“Evet, çizmiş, hem de çok çizmiş!” “Çok da söz mü, Hakkı abi, nerdeyse hepsini çizmiş. Tek bir biçimde de çizmemiş!”

Hakkı Köse bir kez daha çevirdi Cours de linguistique générale’in sayfalarını, kimi sayfalarda bayağı oyalandı, öyle ki dışarıdan bakan biri kitabı ilgiyle okuduğunu söyleyebilirdi. Sonunda, gene Bayram Beyaz’a dikti gözlerini. “Evet, haklısın, tüm kitap çizilmiş,” dedi. “Peki, neden yapmış bunu, yapılacak başka bir iş bulamamış mı?”

“Bir nedeni olmalı,” diye yanıtladı Bayram Beyaz. “Belki sen bu nedeni bulabilirsin diye düşünmüştüm.”

Hakkı Köse yeniden eline aldı kitabı, bir baştan, bir sondan, sayfalarını özenle gözden geçirdi, sonra kesin tanısını koymuş gibi, kararlı bir biçimde kapatıp masanın üstüne bıraktı. “Sen de görmüşündür, sözcüklerin altını değil, üstünü çizmiş seninki, bir bakıma, silmiş onları, baştan sona çizdiğine göre de, nasıl söylemeli, bir bakıma bu kitabı yok sayıyor, yani yürürlükten kaldırıyor.” “O zaman neden okuyayım diye bana veriyor?”

“Haklısın, o zaman ne diye sana versin ki? Ama bir amacı olmalı.”

Bayram Beyaz donmuş gibi, kımıldamadan ona bakıyordu. “Evet, bir amacı olmalı,” diye onayladı. “Amaç ne olabilir ki?” dedi kendi kendisiyle konuşur gibi. Müslüm Efendinin “Okur ha okur, yazar ha yazar, çizer ha çizer!” deyişini anımsadı, “Öğrendiğim kadarıyla, hep çiziyor okuduğu kitapları,” diye ekledi.

“Öyleyse bu işin bir açıklaması var!” diye atıldı Hakkı Köse. “Senin hoca yazmakta olduğu kitabı gelmiş geçmiş tüm kitaplardaki tüm yanlışları çizdikten sonra, ortada kalan doğrular, bir de, hiç kuşkusuz, kendi buldukları üzerine kurmak istiyor. Yani öylesine temelli, öylesine evrensel bir kitap. Adı da evrensel dilbilim olmayacak mıydı? Çok güzel bir düşüncesi!”

“Peki, ne diye tek tek çiziyor ki yanlışları?” diye sordu Bayram Beyaz.

Hakkı Köse sağ elinin başparmağını çenesine bastırıp düşündü bir süre, sonra gülümsemeye başladı. “Doğruyu bulmak için yanlış bilmek gerekir,” dedi. “Ama doğru bilinmeden de yanlış bulunmaz. İşte bütün sorun burada!”

ESERLERİ

Uçan Daireler (1954), Haney Yaşamalı (1955), **Düşlerin Ölümü (1958)**, Yaşadıktan Sonra (1969), **Dönüşüm (1975)**, Ben ve Öteki (1983), **Aykırı Öyküler (1989)**, Komşular (1999), **Mutfak Çıkmazı (1960)**, Peygamberin Son Beş Günü (1992), **Bıyık Söylencesi (1995)**, Yalan (2002), **Kumru ile Kumru (2005)**, Dönüşüm (1975), **Vatandaş (1975)**, Yazın ve Yaşam (1976), **Yazının Sınırları (1982)**, Tartışmalar (1993), **Yazın Gene Yazın (1995)**, Alıntılar (1997), **Söylemlerin İçinden (1998)**, Salaklık Üstüne Deneme (2000), **Anadolu Masalları (1957)**, Dil Devrimi (1968), **L'Imaginaire de Bernanos (1969)**, Anlatı Yerlemleri (1980), **Dil Devrimi ve Sonuçları (1982)**, Yapısalcılık (1982), **Eleştirinin Abece'si (1991)**, Görünmez Adam (söyleşi: Kaan Özkan, albüm, 2001), **Yazı ve Yorum (R. Barthes seçkisi, 1990)**, Amok - Usta İşçi (S. Zweig'dan, 1954), **Arı Maya (W. Bonsels'ten, 1954)**, Tom Amca'nın Kulübesi (E.H. Beecher-Stowe'dan, 1954), **Malezya Tılsımı (1954) - Tehlikeli Geçit (1957) (S.W. Maugham'dan)**, Jane Eyre (C. Bronte'den, 1954), **Taraskonlu Tartarin (1954) - Sapho (1959) (A. Daudet'den)**, Yarına Dönüş (U. Sigrid'den, 1954), **Bir Numaralı Evde Olanlar (1955) - Ak Bildircin (1968) (J. Steinbeck'ten)**, Geçmiş Günler (F. Carco'dan, 1955), **Genç Kızlar (1955) - Kadınlara Acıyın (1955) - İyilik Şeytani (1955) - Cüzzamlı Kadınlar (1956) - Bekârlar (1962) (H. de Montherlant'tan)**, Güzel Kadın Meyhanesi (1955) - Ya Gerçek Olsaydı (1956) (R. Dorgeles'ten), **Kedinin Masalları (1955) - Duvargeçen (1956) - Kaz Baba (1960) - Konuşan Hayvanlar (1961) - Yeşil Kısrak (1970) - Nuhun Gemisi (1979), Suluboya Kutuları (1981) - Yağmur Yağdıran Kedi (1981) (M. Ay-mé'den)**, Kan (C. Malaparte'tan, 1955), **Kanatlılar (J. Kessel'den, 1955)**, Kolej Yılları (V. Larbaud'dan, 1955), **Yeryüzünde Bir Yolcu (J. Green'den, 1955)**, Katil (1956) - Kaçak (1959) (G. Simeonon'dan), **Kül Kedisi (C. Perrault'tan, 1956)**, Tasralı Kız (1956) - Dik-tatörün Kadını (1960) - Evlilik (1965) (A. Moravia'dan), **Madam Bovary (G. Flaubert'ten, 1956)**, Büyük Sürü (J. Giono'dan, 1956), **Colomba (P. Mérimée'den, 1958)**, Küçük Prenses (F.H. Burnett'ten, 1958), **Kar Topu (G. de Maupassant'dan, 1958)**, Vatikan Zindanları (1958) - Dünya Nimetleri (1959) - Ayrı Yol (1960) - Yeni Nimetler (1960) - Kalpazanlar (1963) - Kadınlar Okulu (1967) (A. Gide'den), **Pamuk Prenses (J. Grimm'den, 1959)**, Kırmızı Zambak (A. France'tan, 1959), **Uzaktan (1959) - Duygusal Sürgün (1991) (Colette'ten)**, Kadın ve Kukla (P. Louys'tan, 1959), **Bella (J. Giraudoux'dan, 1960)**, Paris Sıkıntısı (C. Baudelaire'den, 1961), Eugenie Grandet (1961) - Vadideki Zambak (1962) - Goriot Baba (1972) (H. de Balzac'tan), **Swann'ın Bir Aşkı (M. Proust'tan, 1961)**, Coban Prens (1962) - Cennet Bahçesi (1969) - Parmak Kız (1972) - Karlar Kraliçesi (1973) (H.C. Andersen'den), **Sisifus Efsanesi (1962) - Tersi ve Yüzü (1963) - Başkaldıran İnsan (1967) - Yaz (1994) - Sürgün ve Krallık (1996) (A. Camus'den)**, **Kamelyalı Kadın (A. Dumas'dan, 1963)**, Sinekler (J.P. Sartre'dan, 1963), **Altenburg'un Ceviz Ağaçları (A. Malraux'dan, 1966)**, İklimler (E. Herzog'dan, 1967), **Politika ve Propaganda (J.M. Domenach'tan, 1969)**, Tolstoy'un Hayatı (R. Rolland'dan, 1969), **Kale (1970) - İnsanların Dünyası (1970) (A. de Saint-Exupéry'den)**, Beckett: Tanrının Şerefi (J. Anouilh'ten, 1972), **Eleştiri Kuramları (J.C. Carloni-C. Filloux'dan, 1975)**, Yaban Düşünce (C. Levi-Strauss'tan, 1984), **Kral Solomon'un Bunalımı (E. Ajar'dan, 1985)**, Sevgili (M. Duras'dan, 1986), **Yazının Sıfır Derecesi (1989) - Çağdaş Söylenler (1990) - Göstergeler İmparatorluğu (1996) (R. Barthes'tan)**, Hastane Günlüğü (G. Herve'den, 1992), **Kısa Düzzyazılar (M. Tournier'den, 1993)**.

NURİ PAKDİL

1934-2019

Klas Duruş

1934'te Kahramanmaraş'ta doğdu.

Ailesinin okumasını istememesi dolayısıyla eğitimini aralar vererek tamamladı. Maraş Lisesi'nden mezun olduktan sonra İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Mezuniyetinin ardından bakanlıkta hukuk müşaviri (1965-1967) sonrasında ise bir süre Devlet Planlama Teşkilatı (DTP)'nda (1967-1973) uzman olarak çalıştı. 1973 senesinde uzmanlık görevinden ayrılıp geçimini yazarlık ile temin etti. 1988 yılında DPT'ye geri göndü ve 1999 yılında bu görevden emekliye ayrıldı.

İlkokuldan itibaren yazmaya başlayan Pakdil, ortaokulda iken tanıştığı *Büyük Doğu* dergisiyle hem düşünce ve hem de yazı macerasına ivme kazandı. İlk şiir ve denemeleri, Maraş Lisesi'nde öğrenci olduğu yıllarda *Demokrasiye Hizmet* gazetesinde yayınlandı. 1954 -1955 yıllarında Maraş Lisesi'nde okurken, beraber eğitim gördüğü iki arkadaşı ile birlikte *Hamle* isimli edebiyat dergisini çıkardı. Bu küçük lise dergisi Ankara'dan İstanbul'a birçok yazarın ve şairin dikkatini o dönem çekmişti. *Yeni İstiklal* gazetesinin (1964) sanat sayfasını düzenledi. Türk edebiyatında "Yedi Güzel Adam" olarak bilinen ekipten Rasim Özdenören, Erdem Bayazıt ve Akif İnan ile 1969 yılında çıkardığı *Edebiyat* dergisi 1984 yılına kadar yayın hayatını sürdürdü. Dergi,

aralıklarla 159 sayı çıkarıldı. *Edebiyat* dergisinde yayımladığı deneme, oyun ve eleştiri türündeki eserleriyle tanındı. Pakdil, dergide yazarlarla müstear isimler takmakla meşhurdu. Kendisinin de dergide 16 farklı ismi bulunan Pakdil, en çok "Ebubekir Sonumut" adını kullandı.

Paris izlenimlerinden oluşan, Batı insanını yeni bir yaklaşım ve söylem ile anlattığı ilk kitabı *Batı Notları*'yla büyük ilgi topladı. 1972'de *Edebiyat Dergisi Yayınları*'nı kurarak birçok yazarın ve şairin eserlerinin yayımlanmasını sağladı. Bu yayınevi çatısı altında 1984 yılının sonuna kadar kırk beş eser yayınladı ve birçok münevverin yetişmesine katkıda bulundu.

2019 yılı Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülleri'nde; edebiyat dalındaki ödüle, "yerli düşüncenin egemenliği adına ürettiği özgün eserler, Türk Edebiyatı'na kattığı kelime tercihleriyle dolu estetik anlatım dili ve insanı kalbinden tutmayı öneren değerli fikirlerinden dolayı", Nuri Pakdil layık görüldü.

Nuri Pakdil, üst solunum yolları enfeksiyonu nedeni ile kaldırıldığı Ankara Şehir Hastanesi'nde 18 Ekim 2019'da 85 yaşındayken hayatını kaybetti. Usta edebiyatçının cenazesi, Hacı Bayram Veli Camisi'nden kılınan cenaze namazının ardından Taceddin Dergâhı'nda defnedildi.

RAHMAN

Suyu temizliyor ayakların /gerçek mi gerçek/
savaş pilotu exupery'nin
parmaklarının suya dokunuşudur
çoğalan ibrahimlerle
bir gelecek vakit habercisi
yeniden çizdi kenti
- buruşmuş çocuk balonları
gibi kaldırıldı
kentini
putları
ve
eski fotoğrafları -
bir sölen
kelimelerde
inanınca duanın gücü artar
tutsaklık eridi
bir akımdır gecen yüreğimden
en uzaktaki bir müslümanın yüreğine
/varoluş sevmenin ekonomisi/
baktığın yerlerde gölge
rahman rahim
bir kutsal gölge
vakur dinç
bir devrimden
iyi anlarım
- benim işim
devrim
yapmak
bir güzel geyik gibi
özünü tarihin
anlamı yaşamanın -her savaşının-

bir mustu büyütüyorum yüreğimde
 bileklerimiz gücüne doğru işleyen
 bir asya direnci
 afrika siyah inci
 en çok şimdi anlıyoruz ömer'i ali'yi hasan'ı ve osman'ı
 /keskin nişancı
 olarak
 ilerliyoruz/
 ey öbürsü günleri bekleyen çocuklar
 - işçi asker
 kutsal
 /alınteri kitabımın ilk cümlesi/
 burjuva ayağa kalk
 güneyde kuzeyde doğuda batıda
 yargılıyorum seni
 şan soluyan şan alan genç yürekler
 ey kardeşler
 gören gözlere ortaklık ışımıştır

ESERLERİ

Biat I (1973), **Biat II (1977)**, **Bağlanma (1979)**, **Bir Yazarın Notları (1980)**, **Biat III (1981)**,
Bir Yazarın Notları III (1981), **Bir Yazarın Notları IV (1982)**, **Edebiyat Kulesi (1984)**, **Derviş**
Hüneri (1997), **Batı Notları (1997)**, **Arap Saati (1997)**, **Ahid Kulesi (1997)**, **Klas Durus**
(1997), **Kalem Kalesi (1998)**, **Bir Yazarın Notları I (1999)**, **Otel Gören Defterler 1: Çarpı-**
san Sesler (1999), **Otel Gören Defterler 2: Yazının Epik Resmi Çekildiği Sırada (2000)**,
Otel Gören Defterler 3: Büyük Sorgu (2001), **Otel Gören Defterler 4: Simsiyah (2002)**,
Otel Gören Defterler 5: Ateş Hattında Harf Müfrezeleri (2003), **Otel Gören Defterler 6:**
Yazmak Bir Mucize (2005), **Harikalar Tablosu (Prevert'ten, oyun, 1974)**, **Put Yapımevleri**
(1980), **Kalbimin Üstünde Bir Avuç Günes (1982)**, **Umut (1997)**, **Korku (1997)**, **Sükût Sûre-**
tinde (1997), **Ahid Kulesi (1997)**, **Osmanlı Simitçiler Kasidesi (1999)**, **Batı Notları (1997)**.

ŞEVKET BULUT

1936-1996

Toprağın Nefesi

1959-1981 yılları arasında Kahramanmaraş'ta farklı mevkilerde memurluk görevinde bulunmuş ve emekliliği sonrası yaşamını Kahramanmaraş'a sürdürmüştür.

1936'da Kilis'te dünyaya geldi. II. Dünya Savaşı dolayısıyla babası askere alınan Bulut, ailesiyle beraber 1944 yılında Sapkanlı köyüne taşındılar. Köy hayatına dair ilk intibalarını burada edinen Şevket Bulut, köyü ve köylüyü yakından tanıma imkânı buldu. Babası 1946 yılında çok genç yaşta mide kanamasından vefat etmiştir. Kilis Cumhuriyet İlkokulu'nu 1951 yılında bitirdikten sonra Devlet Yatılı Sınavı'nı kazanan Bulut, 1957 yılında Adana Yapı Enstitüsü'nden mezun oldu. 1959 yılında Erzurum Tekniker Okulu'nu bitirdi.

Okul yıllarında kitap okumaya olan ilgisi giderek artan Şevket Bulut, Doğu ve Batı klâsiklerinden pek çok kitabı bu dönemde okudu. Okulun edebî faaliyetlerinde ve kültürel çalışmalarında da görev alan Bulut, metnini kendisinin hazırladığı piyesleri arkadaşlarıyla beraber sahneye oynadı. Bu yıllardan itibaren edebiyata aşina olan yazarın bazı mahallî gazetelerde şiirleri yayınlanmaya başladı. Çocukluk ve gençlik yıllarında corapçılık, gazete satıcılığı, duvarcılık ve siva ustalığı, fayans ve karo imalatı ve alçıdan kartonpiyer yapımı gibi mesleklerde çalıştı.

1959-1962 yılları arasında Kahramanmaraş Millî Eğitim Müdürlüğü'nde büro şefi, 1962-1964 yılları arasında Ünye'nin Kocaman köyünde subay öğretmenlik, 1964-1981 yılları arası Kahramanmaraş ve Sivas Bayındırlık Müdürlüklerinde inşaat teknikeri görevlerinde bulundu. 86 yaşına gelindiğinde kendi isteğiyle emekliye ayrıldı. Bir süre ticaretle uğraştı.

Görevi nedeniyle birçok ilçe ve köyü gezip görme imkânı bulan Bulut, meşhur âşıklerle tanıştı. Ayrıca Ahmet Çıtak, Abdurrahim Karakoç, Hayati Vasfi Taşyürek, Hafız Rahmi, Bahaettin Karakoç, Ali Akbaş gibi tanınmış şairlerle samimiyet kurdu.

1954 yılında *Genç Kilis* gazetesinde "Kilis'im" adlı bir şiiri yayımlandı. Bu yayımlanan ilk eseri idi. 1970 yılına gelindiğinde hikâye türüne yöneldi. İlk hikâyesi "Odacı Mehmet Efendi", 1970 yılında Hareket dergisinde yayımlandı. Daha sonrasında hikâyeleriyle *Hisar*, *Türk Edebiyatı*, *Millî Kültür*, *Millî Eğitim ve Kültür*, *Doğuş Edebiyat* ve *Küçük Dergi* gibi dergilerde görüldü. Hikâyeleriyle Anadolu insanının gelenekle kurduğu bağı ve sorunlarını ele alan Bulut'un *Sarı Arabalar* adlı kitabında yer alan *Oynaş* adlı hikâyesi TV'ye (1977-81) uyarlandı.

Şevket Bulut, 1996 yılında Kahramanmaraş'ta vefat etti.

KURTULUŞ ÇAĞRISI

Gözlerimde ilkçağ insanının tedirginliği var,
Nice mevsimler harcadım erdem uğruna.
Bâbil Kulesi'nde mahkûm duygular
Çıkmaz sokaklarda çarptım dert duvarına:
Gel beni kurtar...

Tüm Anadolu yüklü mahzun bakışlarım,
Acımı göçmen kuşlar taşır gagalarında
Atılan ilk kursuna tutsak saçlarım
Bin yıllık mahkûmum Roma zindanlarında:
Gel beni kurtar...

Damarlarımda Sırat Köprüsü'ne koşan caddeler
Ateş ırmakları çok uzak yoldan gelir.
Ömer'in gönlünde tarifsiz acılar
İçimden göklere serâp yükselir:
Gel beni kurtar...

Hâbil'le Kâbil'den kalma bir türkû gibiyim
Okyanus dalgalarında yitik feryadım.
Medine meydanlarında gözsüz deliyim
Yürüdüm ölüm üstüne adım adım:
Gel beni kurtar...

Sultanahmet Çeşmesi'nde hürriyet sebil,
 Yunus, mantıklarda oynar körebe.
 Geceler eskisi gibi âsude değil
 Her sabah yeni bir doğuma gebe:
 Gel beni kurtar...

Maziye küsmüş aynalar caldı düşlerimi,
 Yüreğimde Uhud'da atılan okun acısı.
 Afrika yamyamları yüzdü derimi
 İçimde Kerbelâ'da İslanan toprağın sancısı:
 Gel beni kurtar...

Kendini yalana adanmış cüce insanlar
 Ay'ın sinesine günah diktiler.
 Denizleri taşırdı kirli ırmaklar
 Merih'te kulağıma kurşun döktüler:
 Gel beni kurtar...

ESERLERİ

Al Karısı (1971), Sarı Arabalar (1974), Dilek Çınarı (1975), Kefensiz Ölüler (1984), Sınırdaki Tarla (1996), Yıkık Minare (1996).

ERDEM BAYAZIT

1939-2008

Suşmanın Kalesi

18 Aralık 1939'da Kahramanmaraş'ta doğdu.

İlköğretim ve lise hayatını 1959 yılında Kahramanmaraş'ta tamamladı. 1963 yılına gelindiğinde İstanbul ve Ankara Hukuk Fakültelerinde gördüğü eğitime ara vererek askere gitti. Askerlik görevinden sonra 1971'de Ankara Üniversitesi Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Milli Eğitim Bakanlığı Basın Bürosu'nda memur, Millî Kütüphane Süreli Yayınlar Şubesinde müdür yardımcısı, Kahramanmaraş'ta edebiyat öğretmeni ve İl Kütüphanesinde müdür, İstanbul Türk Musikisi Devlet Konservatuvarında genel sekreter, Sanayi Bakanlığı İnsan Gücü Eğitim Dairesinde daire başkan yardımcısı olarak görev yaptı. *Akabe Yayınları'nın* ve *Mavera* dergisinin yönetimini üstlendi. Bir süre Devlet Planlama Teşkilatı (DPT)'nda sözleşmeli personel olarak çalıştı. 1987 yılında Anavatan Partisi listesinden Kahramanmaraş milletvekili seçilerek girdiği TBMM'nin 18. Dönem çalışmaları boyunca Milli Eğitim ve Çevre Komisyonları'nda görev aldı.

İlk şiiri 1956'da *Kahramanmaraş Gençlik* gazetesinin sanat ekinde yayımlandı. Döneminde yakın dostları olan Cahit Zarifoğlu, Nuri Pakdil, Rasim Özdenören ve Alaeddin Özdenören'in çıkardığı *Hamle* dergisinin birkaç sayısında yer aldı.

Bunun dışında şiir ve yazıları; *Yeni İstiklal*, *Diriliş*, *Çıkış*, *Büyük Doğu* ve kurucularından olduğu *Edebiyat*, *Mavera* ve *Yedi İklim* dergilerinde yer aldı. İlk şiir kitabı olan *Sebeup Ey'de* topladığı, Müslümanların emperyalizme başkaldırısını yansıtan şiirleri büyük ilgi gördü.

Bazı şiirleri İngilizce'ye de çevrilen Erdem Bayazıt, 1981 yılında Şenol Demiröz, Yücel Çakmaklı, Ahmet Bayazıt, Çetin Tunca, Halil İbrahim Sarıoğlu ve Necdet Taşcıoğlu'ndan oluşan ekiple, Pakistan başta olmak üzere İran, Hindistan ve Afganistan'ı gezdi. Afganistan gezisi izlenimlerini topladığı *İpek Yolundan Afganistan'a* adlı kitabıyla 1981 yılında Türkiye Yazarlar Birliği (TYB) Basın Ödülünü kazandı. İkinci şiir kitabı *Risaleler* ile de TYB tarafından 1987 yılında "Yılın Şairi" seçildi. 2004'te MARAŞDER (Kahramanmaraş Derneği) Başkanlığını üstlendi. Bu sırada *4 Mevsim Maraş* adlı araştırma, edebiyat, kültür dergisi dergisini çıkardı. 2008, Bayazıt'ın sanatta 50. yılına kabul ettiğinden bu doğrultuda çeşitli programlar/toplantılar düzenlendi, dergilerin özel sayıları çıktı ve hakkında bir belgesel film hazırlandı. Ayrıca yine ay yıl Devlet Üstün Hizmet Madalyası verildi.

5 Temmuz 2008' yılında İstanbul'da vefat etti ve Eyüp Sultan Mezarlığı'na defnedildi.

SEBEP EY

Ürperir tabiat, üfleyince rüzgârı derin gök soluğu
Ulu ses dokununca çarka
Düşer ölümün gölgesi esyaya.

Başlar eşyada hareket kurtulmak için kendinden
Daha öteye geçmek için arınmak gibi elbiseden
Yakalar ölümsüzlüğün sonsuz ipini
Sonra ses olur
Zamanın idrak incisi ses döner, döner, döner de
Yönelir sebebe
Sebeb ey!

Sesi damarla çizer
Mutlak sözü damarda kanla çizer
Uzar bir göz ağrısının gecesi uçsuz bir nehir gibi
Bir bebeğin ilk hecesi düşer ağızından ansızın ve bulur
Sonra toprak sıkışır sıkışır taşar da renk olur tarlada
Günesin çarpılmış elçisi Van Gogh'la gelir önümüze

Portakalla yayılır karanfilde tutuşur karar kılar denizde
Renk denizde karar kılan ebedi tarla olur.
Renk başkaldırırken helezonlar çizerken ses
Som fatih su fetheder tabiatı
Döner döner dögünür eritir dağları yobaz kayaları
Daha der sığmaz kabına yönelir göge teslim olur
Ve düşerken toprağa çağırır
Sebeb ey!

Her sabah bütün bitkiler iştahlı bir çocuktur
Emer, emer, emer toprak anayı
O sultan hazinesi o hep veren sonsuz cömert anayı
Yeşil hayat, kırmızı hareket, sarı sabır emerler
Ve beyaz iman çizer sesini
Tamamlar kavisini
Sebeb ey!

ESERLERİ

Sebeb Ey (1972), *Risaleler (1987)*, **Gelecek Zaman Risalesi (1998)**,
İpek Yolundan Afganistan'a (1981).

ALÂEDDİN ÖZDENÖREN

1940-2003

Hüzünün Yürüyüşü

1940'ta Kahramanmaraş'ta doğdu.

Kendisi gibi edebiyatçı olan Rasim Özdenören'in ikiz kardeşidir. Eyüplü bir aileye mensup olan babası Hakkı Bey, fen memuru olarak tayin edildiği Kahramanmaraş'ta Kısakürek ailesinden Ayşe Nezahat Hanım'la evlenerek bu şehre yerleşmişti. Özdenören, Kahramanmaraş'ta başladığı öğrenimini babasının Malatya ve Tunceli'ye tayiniyle bu şehirlerde, emekliye ayrılmasıyla Kahramanmaraş'ta sürdürdü. Ortaokul döneminde geçirdiği bir kaza neticesinde uzun bir dönem okula gidemediği için sınıfta kaldı ve ikizi Rasim Özdenören ile eğitim hayatları ayrıldı. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nü "*Bergson'da Özgürlük Problemi*" adlı lisans tezi ile 1966'da bitirdi. Üniversiteyi bitirdikten sonra Çorum, Ankara, Kahramanmaraş ve Mersin'de öğretmenlik görevinde bulundu. 1991 yılında Kültür Bakanlığı Müşavirliğine atandı. Bu görevden emekliye ayrıldı.

Lise yıllarında ikiz kardeşi Rasim Özdenören, Cahit Zarifoğlu ve Erdem Bayazit ile birlikte Kahramanmaraş'ta *Hamle* adlı bir dergi çıkardı ve yerel gazetelerde edebiyat sayfaları hazırladı. İlk şiiri, 1957 yılında *Hamle* dergisinde, şiir ve yazıları daha sonra *Yeni İstiklal*, *Diriliş* ve *Edebiyat* dergilerinde, 1976 yılında kurucuları

arasında yer aldığı *Mavera* dergisinde yayımlandı. Son yıllarındaki edebî ürünleri ise *Edebiyat Ortamı*, *Yedi İklim*, *Hece*, *Ay Vakti* vb. dergilerde yayımlandı. Kendi adı ve "Bilal Davut" takma adıyla *Yeni Devir*, *Millî Gazete*, *Zaman*, *Tutanak* ve *Sağduyu* gazetelerinde günlük ve haftalık yazılar yazdı. Alâeddin Özdenören'in şiirlerinde doğup büyüdüğü Kahramanmaraş'ın yöresel kültür renklerinin yanı sıra babasının hep muhafaza ettiği İstanbullu duruşu ve dil zevkinin etkisini görüldü. Sezai Karakoç ile tanışması, kendi şiirini bulması yolunda önemli bir adım oldu. Çağdaşları Cahit Zarifoğlu, Erdem Beyazit ve Âkif İnan'la aynı ekolün içerisinde bulunmakla birlikte onun şiirlerinde hüznün havası daha belirgindir. Alâeddin Özdenören şiirinde klasik şiirin duyarlılığı mevcuttur. Fuzulî'den Şeyh Galib'e Ahmet Haşim'den Sezai Karakoç'a süren sesi devam ettirir. Sekiz yaşındaki oğlu Kerem'i 1984 yılında bir trafik kazasında kaybettikten sonra içine daha fazla kapanan şairin duyguları bu tarihten sonraki şiirlerinde daha da derinleşti. Lirik ve narin duyarlılıklar, mânevîlik, hüznün ve içlilik, estetikleşmiş yığıtlık onun şiirlerinin ana temalarını oluşturmuştur.

Yalnızlık Gide Gide ile 1996 Türkiye Yazarlar Birliği Şiir Ödülünü aldı. 2003 yılında Balıkesir'de vefat etti.

GÜNEŞ DONANMASI

I.

Melon şapkalı birtakım adamlar
Gördüler görülecek yerlerini kentin
Selâmladılar halkı saygıyla
Kavisler çizerek şapkalarıyla.
İşte o ilk sırada gördüm seni
Camlarına sinekler üşüsmüş bir kahveden
Oldukça uzun bir ekmek kuyruğunda
Sırtında yorgun bir yağmurluk
Ve bomboş gözlerle.
Geçerek aralarından
Üç aşağı beş yukarı dolaşan
Havai bahriyelilerin
Sana geldim.
Ekmekle makyaj arasındaki farkı düşündük seninle
Ve çok eskiyi.
Birlikte çiçek falına baktık
Çitlenbik kokulu yatakta

Kente giren ilk muhacir
Altın ışıklarıyla donanmış güneşin
Göğsünde iri bir gül
Bilinmez serüvenlere işaret.
Garson bir çay acele olsun
Cevap bekleyen biri var çünkü

Hangi sur taşının altında kimbilir
 Emniyete alınmış yalnızlığıyla.
 Bu kente bir tek kapıdan girilir
 Sürünerek otlar boyu
 Ölüm sularından içilir.

II.

Haydi muhacir kalk
 Önce gider susuzluğunu
 Sonra sevgiyle uyandır çocukları
 Yüzlerinde yeni haberler uçsan.
 Ve öğret onlara
 Kelimelerin nasıl dizildiğini
 Usta askerler gibi.

ESERLERİ

Güneş Donanması (1975), *Yalnızlık Gide Gide (1996)*, **Şiirler / Bütün Şiirleri: 1975-1999 (1999)**, *Bütün Şiirler (2002)*, **İnsan ve İslâm (1982)**, *Batılılaşma Üzerine (1983)*, **Devlet ve İnsan (1986)**, *Yakın Çağ Batı Dünyası ve Türkiye'ye Yansımaları (1986)*, **Şiirin Geçitleri (1997)**, *Unutulmuşluklar (1999)*.

ÂŞIK MAHZUNİ ŞERİF

1940-2002

Halkın Sesi

1940'ta Kahramanmaraş'ta doğdu.

Asıl adı Mehmet Şerif Cırık olan ve daha sonra adını Şerif Mahzuni olarak değiştiren sanatçı, ilkokuldan önce Elbistan medreselerinde Kur'an öğrendi. Köyüne ilkokul yapılıncaya ilköğrenimini 1956'da Berçenek'te bitirdi. 1959'da Mersin 3. Astsubay Hazırlama Okulu'ndan ve 1960'ta ise Ankara Ordu Donatım Teknik Okulu'ndan mezun oldu. Daha sonra Kuleli Askeri Lisesi'ne kaydolmuş, maddi zorluklardan ötürü eğitimini yarıda bıraktı.

Saz çalmayı ve deyiş söylemeyi küçük yaşlarda amcası Âşık Fezâli (Behlül Baba)'den öğrenmişti, askeriye hayatı sonrası müzik hayatına yoğunlaştı. Tasavvuf dersleri aldığı Cırık Baba, mahcupluğu nedeniyle kendisine "Mahzuni" mahlasını vermişti ve bu mahlası kullanmaya devam etti.

1967 yılında "İşte Gidiyorum Çeşm-i Siyahım" türküsüyle ilk plağını çıkardı. Yoğun bir ilgiyle karşılandı. Yurt içi ve yurt dışında çok sayıda konser verdi. Sosyal içerikli türkülerinden ötürü zaman içerisinde plakları ve konserleri yasaklandı ve 1969 yılından itibaren birkaç defa hapse mahkûm edildi.

Duygu ve düşüncelerini sazının yanı sıra *Milliyet*, *Meydan*, *Anadolu'nun Sesi* gazeteleri ile *Pir Sultan*, *Hacı Bektaş*, *Kızıldeli*, *Ozanca* gibi der-

gilerde yayımlanan yazıları ile dile getirdi.

Şiirlerinde bilhassa Pîr Sultan, Âşık Veysel ve Davut Sulârî'den etkilendi. Âşık Mahzuni, 1972'de âşık geleneğinin en büyük temsilcilerinden Âşık Veysel Şatıroğlu'nu Sivas'ın Sivrialan köyünde ziyaret ettiğinde Âşık Veysel tarafından ayakta karşılandı.

Yaşadığı dönemdeki bütün siyasal olaylarla yakından ilgilendi, bunlardan bir kısmının içinde yer aldı. 12 Mart Muhtırası sonrasında 8 yıl boyunca sahneye çıkması ve yurt dışına gitmesi yasaklanan halk ozanı, sanattan ve türkülerden uzak kalmamak için bu süre zarfında küçük bir dükkânda plak satmaya başladı.

Türk halk müziğine dört yüze yakın plak, on uzunçalar (LP) ile yetmişen fazla kaset ve dokuz kitap hediye etti. Pîr Sultan Abdal Dernekleri Genel Merkezi Disiplin Kurulu başkanlığı, Hacı Bektaş Veli Anadolu Kültür Vakfı yönetim kurulu üyeliği, Ozan-Der Onur Kurulu başkanlığını yürüttü. 1989-1991 yılları arasında Halk Ozanları Federasyonu tarafından dünyanın en büyük 3 ozanı arasında gösterildi.

2002 yılında Almanya'da vefat etti ve vasiyeti üzerine Nevşehir'in Hacı Bektaş ilçesindeki Hacı Bektaş Veli Külliyesi'nin yakınında Çilehane adı verilen yere defnedildi.

KANADIM DEĞDİ SEVDAYA

Kanadım değdi sevdaya
Kondum kondum uçamadım
Aşk şarabın doya doya
Sundum sundum içemedim

Oy tabib bu yarayı
Sar sara bilir isen
Sevda ateşten bir gömlek
Giy giyebilir isen

İçmişem sarhoşum dünden
Bayram eyledim bugünden
Âşıkların köprüsünden
Döndüm gecemedim

Oy tabib bu yarayı
Sar sara bilir isen
Sevda ateşten bir gömlek
Giy giyebilir isen

Gel Mahzuni sine sine
Bugün bana noldu yine
Düştüm güzeller içine
Ben kendimi seçemedim

Oy tabib bu yarayı
Sar sara bilir isen
Sevda ateşten bir gömlek
Giy giyebilir isen

SEHER VAKTİ EVİNİZE

Seher vakti evinize
Girdim gelmez olaydım
Geçiyordum bağınıza
Vardım varmaz olaydım

Yalancısın inanamam
Gayrı sana güvenemem
Yalancısın yalancısın
Yalancısın sen

Ondan içen çile çeker
Azgın yararı kim sarar
Sardım sarmaz olaydım
Yalancısın inanamam

Artık sana güvenemem
Yalancısın yalancısın
Mahzuni Şerif'in hali
Aramızda kara çalı

Gittiğim erkânı yolu
Sordum sormaz olaydım
Yalancısın inanamam
Artık sana güvenemem
Yalancısın yalancısın

ESERLERİ

Utansınlar (1981), *Dom Dom Kurşunu (1984)*, **Aburcubur Adam (1986)**, *Nenni Bebek (1983)*,
Giden Bahar (1984), *Acı Günlerim (1997)*, **İşte Gidiyorum Çeşmi Siyahım (1998)**

CAHİT ZARİFOĞLU

1940-1987

Güzel Adam

Kahramanmaraşlı bir aileye mensup olan Abdurrahman Cahit Zarifoğlu, 1940 yılında Ankara'da doğdu.

Tam adı Abdurrahman Cahit Zarifoğlu'dur. Babasının memuriyeti nedeniyle Siverek'te (1947) başladığı eğitim hayatına Kızılcahamam, Ankara ve Kahramanmaraş'ta devam etti. Edebiyat ve matematik derslerinden bütünlemeye kaldığı için 1955'te başladığı lise öğrenimini ancak 1961 yılında bitirdi. Bu süreçte Kahramanmaraş'ın Pazarcık ilçesinde vekil öğretmenlik (1958-1959) yaptı. Bir yıl sonra tekrar Kahramanmaraş'a döndü ve *Hizmet* gazetesinde çalışmaya başladı.

İlk şiir ve yazı denemeleri yerel gazete ve dergilerde yayımlandı. Rasim Özdenören, Alâeddin Özdenören, Erdem Bayazıt ve Mehmet Âkif İnan Maraş Lisesi'nden arkadaşlarıydı. 1956-1959 yıllarında *Yenilik*, *Yeni Ufuklar*, *Seçilmiş Hikâyeler*, *Türk Sanatı*, *Varlık*, *Yeditepe*, *Dost*, *Pazar Postası* gibi dergileri izleyen bu grup, *Maraş'ın Sesi* gazetesinin sanat sayfasını hazırladılar. Bu arkadaş grubu, Kahramanmaraş Lisesi'nin yayın organı olarak, *Hamle* dergisini çıkardı. 1961 İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne girdi. Üniversite yılları maddi imkânsızlıklar içinde geçti. Bu yüzden üniversiteyi on yılda (1961-1971) tamamlayabildi. 1973 yılında

dil kursuna katılmak üzere Almanya'ya giderek iki ay orada kaldı. 1967 ve 1973 yıllarındaki seyahatlerinde otostop yaparak Avrupa'yı dolandı. Bu gezinin izlenimlerini günlüklerinde yazdı.

İlk sayısı 1976 yılında kurucusu olduğu *Mavera* dergisine kadar şiir ve yazılarını ağırlıklı olarak *Diriliş* ve *Edebiyat* dergilerinde yayımladı. Edebiyat çevrelerinde ilgiyle karşılanan ilk kitabı *İşaret Çocukları* (1967)'ni, *İnsan Yayınevi* adını verdiği bir yayınevinden kendi parasıyla çıkardı. Kitabı yeterince dağıtamadığı için büyük bir kısmı elinde kaldı.

1973-1975 yıllarında askerlik görevini yedek subay olarak İstanbul Tuzla, Sarıkamış ve Kıbrıs'ta tamamladı. Askerlikten dönüşünde Makine Kimya Endüstrisi'nde memuriyete başladı. 1976 yılında mütercim sekreter olarak TRT'ye geçti. Aynı yıl Van Müftüsü Mehmet Kasım Arvas'ın kızı Berat Hanım'la evlendi. Nikâh şahidi Necip Fazıl Kısakürek'ti.

Yeni Devir ve *Millî Gazete*'de Ahmet Sağlam, Abdurrahman Cem ve Vedat Can gibi takma adlarla günlük yazılar yazdı. Son yıllarında çocuk edebiyatına yöneldi. *Yürekdede ile Padişah* adlı eseriyle 1984'te Türkiye Yazarlar Birliği Çocuk Edebiyatı Ödülü'nü aldı.

7 Haziran 1987 tarihinde İstanbul'da vefat etti ve Üsküdar Küplüce Mezarlığı'na defnedildi.

SEN KUŞ OLUR GİDERSİN BİR TRENLE

uzun bir geçmişimiz var
hiç yorulmadan
en azından bir kere
eğlenceli beşik

ha biz varız
ha biz maskeli balo
saygıya durup üstün bir gecede
bir sır payı katlayıp
sade bir kahveden
keyifsiz bir detayın hükmüyle
ha biz yokuz
ha biz seferde

ya bu kez ölenleri görmeliyse
ya sen kuş olup gitmeliysen bir trenle

parka dolalım
park bizi alır önce
seyrimizden bir sabah kazanır
eğri fakat daha çok eğrilmez bir şoförle
sayısız rampaya katlanır
ya güneşten daha zengin
sofraya diz çökeriz
ya sen kus olup gitmeliysen bir trenle

oysa sergimize kuşlar gelir uzanır.

KAYIT

Korku salardı inceliğin acıman tevazuun
Dünya ve insan çıkmazlarına yumuşak bakısın

Nur sarnıçları ballar koydun çöllere ruh eşiklerine
Senden kaynıyordu yine sana kapılıyor ırmakların

Yamalı ve tertemiz elbiselerim olunca
Her gece mutlak uyanıp adını anınca

Bir gün elbette sofraya birlikte çökeriz
Sen dağ gibi kurul ben zerre bir yer tutayım

Sura vardıkça gövdelendim soyundum aşk duasına
Atılıyorrum sırlarına açılıyor hücrelerim

Menzili çoktan geçtim ün saldı kayboluşum
Kendi kuytumda çalkıyor şerbetini ağzım

ESERLERİ

İşaret Çocukları (1967), *Yedi Güzel Adam (1973)*, **Menziller (1977)**, *Korku ve Yakarış (1985)*, **Şiirler (Bütün şiirleri, 1989)**, *Serçekuş (1983)*, **Ağaçkakanlar (1983)**, *Katıraslan (1983)*, **Yürekdede ile Padişah (1984)**, *Motorlu Kuş (1987)*, **Küçük Şehzade (1987)**, *Kuşların Dili (Feridüddin Attar'ın Mantıku't-Tayr'ından sadeleştirme, 1988)*, **Gülücük (1989)**, *Ağaçokul (1990)*, **İns (1974)**, *Hikâyeler (Bütün hikâyeleri, 1996)*, **Yaşamak (1980)**, *Savaş Ritimleri- Anne (1985)*, **Bir Değirmendir Bu Dünya (1986)**, *Zengin Hayaller Peşinde (1999)*, **Sütçü İmam (1987)**.

MEHMET ÂKİF İNAN

1940-2000

Mağnurun Türküğü

1958'de lise son sınıfı okumak için dayılarının yaşadığı ve hayatında bir dönüm noktası teşkil eden Kahramanmaraş'a yerleşti.

1940'ta Şanlıurfa'da doğumlu olan Mehmet Âkif İnan, 1958'e kadarki eğitim hayatını Şanlıurfa'da sürdürmüştü. Kahramanmaraş'a geldikten sonra öğrencilik hayatını faal bir şekilde geçiren İnan, aynı yıl bir grup arkadaşıyla ilk deneyimi olan *Derya* gazetesini çıkardı. Mehmet Akif İnan, 1960'ta Kahramanmaraş'ta şair, yazar, fikir adamı Necip Fazıl Kısakürek ile tanıştı.

İnan, burada fikir ve edebi çalışmalarıyla Türk edebiyatına damga vuran, aralarında Nuri Pakdil, Sezai Karakoç ve Cahit Zarifoğlu'nun da bulunduğu, "Yedi Güzel Adam" olarak milyonların beğenisini kazanan şair ve yazarlardan biri olarak öne çıktı. Liseyi bitirdiği yıl Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü kazandı ancak 2 yıl sonra okulu bıraktı. Öğrencilik yıllarında *Hilal* dergisi ve yayınlarını yönetti. 1964-1969 yıllarında Türk Ocakları Genel Merkezi'nde müdürlük yaptı. 1969-1972 arasında Türk Taşit Sendikası'nda sendikacılık faaliyetlerinde bulundu. 1977-1980 arasında ise Gazi Eğitim Enstitüsünde Türkçe ve edebiyat öğretmenliği görevini icra etti. 1993-2000 arasında kurucu olduğu

Eğitimciler Birliği Sendikası ve Memur-Sen Konfederasyonu'nun Genel Başkanlığı görevini yürüttü.

İlk yazı ve şiirleri 1957'den itibaren mahalli gazetelerde yer aldı. 1969 yılında Nuri Pakdil, Rasim Özdenören ve Erdem Beyazıt'la beraber *Edebiyat* dergisi'nin, 1976 yılında ise Cahit Zarifoğlu, Rasim Özdenören, Alâeddin Özdenören gibi isimlerde beraber *Mavera* dergisinin kurucuları arasında bulundu. 1977'de *Yeni Devir* gazetesinde Âkif Reha imzası ve kendi adıyla da yazılar yayımladı. 1988 yılında Kanal 7'de bir kültür sanat programları hazırladı. *Edebiyat* dergisi ve *Mavera* dergisinin yanında bazı metinleriyle *Türk Ruhu*, *Türk Yurdu*, *Filiz*, *Yeni İstiklal*, *Hilal* gibi gazete ve dergilerde görüldü. Millî ve manevi değerlerine bağlı Mehmet Âkif İnan'ın ölümsüz eseri ise 1979'da yazdığı "Mescid-i Aksa" şiiri oldu.

1982 yılında KASD Deneme ödülünü aldı. 1995'te ise Türkmenistan'ın başkenti Aşkabat'ta yapılan Türkçenin 3. Uluslararası Şiir Söleni'nde kendisine Mahdum Kulu Şiir Ödülü verildi.

Mehmet Âkif İnan, 1999 yılının haziran ayında kanser teşhisiyle hastaneye yatırıldı. Tedavilerden ümit kesilince isteği üzerine götürüldüğü Şanlıurfa'da 6 Ocak 1999 tarihinde vefat etti ve Harrankapı mezarlığına defnedildi.

KASİDE

O düşlerde kalan şarkılarımı
Gözlerin getirir sabahlarıma

Hoyrat saçlarıma seslerin rüzgâr
Papatya dişlerin bahar haberi

Aydınlığında yol bulduğum yıldız
Bin parçadır şimdi derin göklerde

Akşamlar güvercin gibi gelirdi
Yeniden güçlenen gençliğimize

Günleri bir nakış gibi örerdin
Umut bir zırh gibiydi omuzlarımda,

Çağı kurtarmanın bir eylemidir
Çağ dışı görünen ilgimiz bizim

Eylülün kıyısı son durağımdır
Bir adım dönemem arkam uçurum

Yazma derse yazmam rüya gözlerin
Bastığın toprağa şiirlerimi

Bozgunlardan çıktım kan içindeyim
Yeni bir savaşa kuşandır beni

Seninle giyinen kurak yılları
Anarak yaşamak istemiyorum

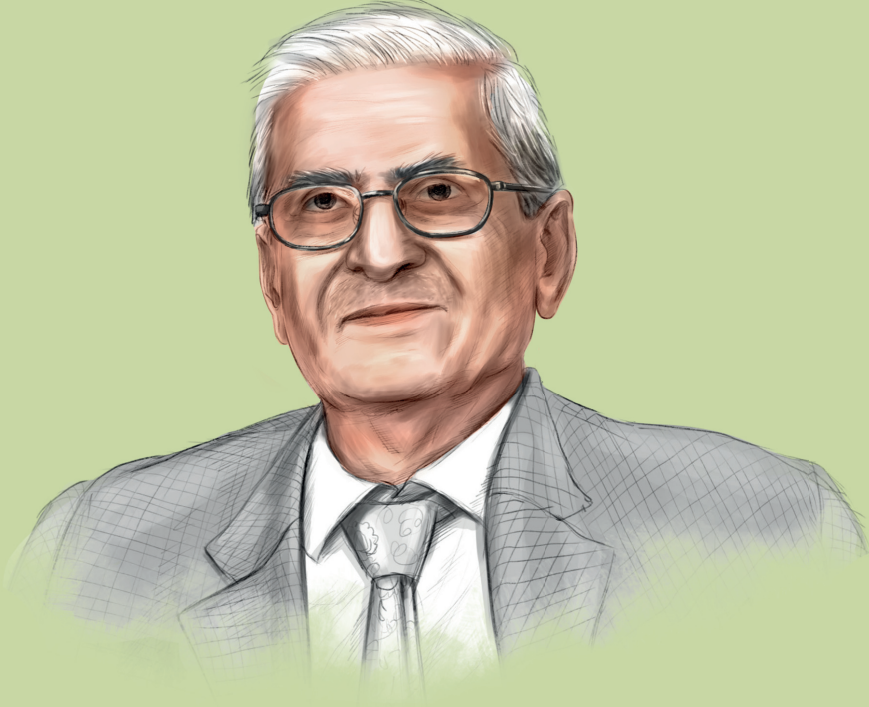
Ve tekrar yaşamak tekrar yaşamak
Şimşek gibi geçen o saatleri

Bir kurşun yağmuru altında kaldık
Anıtı dikilse korkusuzluğun

Bu yoksul türküler bitsin diyorum
Sana hicret ettim yılgınlıklardan

ESERLERİ

Hicret (1972), *Tenha Sözler (1993)*, **Edebiyat ve Medeniyet Üzerine (1972)**, *Din ve Uygarlık (1985)*, **Yeni Türk Edebiyatı (ders kitabı)**, *İslam Dünyası ve Ortadoğu (2009)*, **Siyaset Kokan Yazılar (2009)**, *Edebiyat, Kültür ve Sanata Dair (2009)*, **Aydınlar, Batı ve Biz (2009)**, *Mirası Kuşanmak (2009)*, **Hicret (Şiir, 2009)**, *Din ve Uygarlık (2009)*, **Edebiyat ve Medeniyet Üzerine (2009)**, *Tenha Sözler (Şiir, 2009)*, **Söyleşiler (2009)**.

RASİM ÖZDENÖREN

D.1940

Hikâye Avcusu

1940 yılında Kahramanmaraş'ta doğdu.

İlk ve ortaöğrenimini Kahramanmaraş, Malatya, Tunceli gibi güney ve doğu şehirlerinde tamamladı. Maraş Lisesi'ndeki arkadaş grubuyla (Cahit Zarifoğlu, kardeşi Alâeddin Özdenören, Erdem Bayazıt ve Mehmet Âkif İnan) Türkiye'nin önde gelen edebiyat dergilerini izleyip, bir yandan da yerel gazetelerde sanat sayfaları düzenlediler. Aynı çabalarının uzantısında, o dönemde yayınına ara verilen Maraş Lisesi'nin yayın organı *Hamle* dergisini tekrar çıkardılar (1958). Lisedeki grubun içinde hikâyeye ilgilenen tek kişiydi. O yıllarda yazdığı hikâyeleri *Varlık*, *Secilmiş Hikâyeler*, *Türk Sanatı*, *Dost* dergilerine gönderdi. İlk hikâyesi Akarsu, 1957'de *Varlık* dergisinde yayımlandı.

1962'de Sezai Karakoç'la tanıştı. Bu tanışma sanat hayatının ve düşünce dünyasının şekillenmesinde etkili oldu. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni 1964'te ve Gazetecilik Enstitüsü'nü 1967'de bitirdi. Aynı yıl ilk kitabı *Hastalar ve Işıklar*'ı yayımladı. Daha ilk kitabıyla kendine ait bir hikâye dili kurmayı başardı. Bireyi merkeze alan bu hikâyelerinde toplumsal bağlarından kopartılmış insanın trajedisini anlattı. Mezuniyetinden sonra Devlet Planlama Teşkilatı'nda uzman olarak çalıştı. 1970-1971'de araştırma amacıyla

ABD'nin çeşitli eyaletlerinde iki yıl kaldı. 1975'te Kültür Bakanlığı Bakanlık Müşavirliği görevine geldi. Aynı bakanlıkta bir yıl müfettişlik yaptı. *İki Dünya* adlı deneme kitabıyla 1978'de Türkiye Millî Kültür Vakfı Fikir Ödülü'nü aldı. 1984'te *Denize Açılan Kapı* ile Türkiye Yazarlar Birliği'nin hikâye, 1986'da *Ruhun Malzemeleri* ile deneme ödüllerini kazandı. 1980'de yeniden DPT'ye döndü ve bu tarihten sonra gazetede yazılarını oradan ayrıldığı 1983 yılı Mayıs'ına kadar A. Gaffar Taşkın imzasıyla sürdürdü. DPT'de daire başkanlığı, genel sekreter yardımcılığı, genel sekreterlik, müşavirlik görevlerinde bulundu. 2005'te genel sekreter unvanıyla emekliye ayrıldı.

"Çok Sesli Bir Ölüm" ve "Çözülme" adlı hikâyeleri TV filmi olarak ekranlarda yer buldu, bunlardan ilki, Uluslararası Prag TV Filmleri Yarışması'nda jüri özel ödülünü aldı. 2008'de Türk Dil Kurumu, Kültür ve Turizm Bakanlığı, RTÜK'ün iştirakiyle düzenlenen Karaman Türk Dili Ödüllerinde "Türkçeyi güzel ve doğru kullanan edebiyatçı ödülü"nü kazandı. Yazar ayrıca 2009 yılında TBMM Üstün Hizmet Ödülü'ne layık bulundu. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi tarafından 2011'de ve Sakarya Üniversitesi tarafından 2015'te fahri doktora unvanına layık görüldü.

TOZ

Çöl çekirgeleri topluca rüzgâra karşı akıyor. İlk denize doğru uçacaklar. Denize ulaşmadan önce ekin tarlalarını geçecekler. Ekin tarlalarını talan ettikten sonra, denize doğru yollarını sürdürecekler. Ondan sonrası, çekirgeler için, bir ölüm yolculuğudur: dermanı kesilenler denize dökülecek, dermanlı olanlara ulaşacakları ilk sahilin ekinlerine doğru yollarını sürdürecek. Sonrasını çekirgelerin kendisi de bilmiyor, onları izleyen insan da. Bilinen bir şey varsa, çekirgelerin arkalarında bir toz bulutu bırakarak yollarını sürdürmüş olduğudur: ama bunca toz, bunca çirkef kuyusu, bunca hortum nasıl oluşuyor ve bunca tahrsbatı nasıl oluyor da arkasında miras olarak bırakabiliyor, kimse bilmiyor, bilmeyecek! Gene de uçuşan tozlar var. Çekirgelerin sırtında, çekirgelerin kanatlarının altında, onların yeşil çizgilerine sığınmış, o yeşil çizgilerden, gelecek yılın elma tohumlarına sızmış tozlar, kurtçuklar... Bunu, ne deniz kıyısındaki çay bahçesine oturup çayını içen ve masasının tozunu silkeleyen kız biliyor, ne de tozun içine yerleşmiş olan görünmez yaratıklar, hiç kimse...

O dükkânın kepenkleri de tozluysa. Ama küçük kız, henüz bunu ayımsayacak denli dikkatli değildi. Belki de onun dikkati, vitrinde gördüğü oyuncaklara kilitlenmişti. Çünkü beş yaşındaydı kız. Babasıyla oyuncakçı dükkânına giriyorlar. Bunca oyuncak bir arada görmekten şaşkınlığa değil, dehşete düşüyor küçük kız. Babası ona yatırıldığı zaman gözlerini yuman, dik tutulduğunda gözlerini açan ve gülen, kimi zaman da ağlayan bebeği gösteriyor. Kız, babasına: “Bunu istiyorum” diyor. Kesin ve kararlı. Sonra da nerdeyse kendisi kadar büyük ayıyı gösteriyor: “Bunu da istiyorum” diyor. Ve sonra o kocaman pandayı da istiyor. Babası: “Ama kızım...” diyor. Kız, yerde, vagonlarıyla birlikte raylarına bırakılmış treni avuçlamak üzereyken, babası: “Dokunma ona, diyor, üstünü başını tozlatacaksın şimdi.” Kız, elini çekiyor. Bu kız, şimdi, orada, o kıyıda çay bahçesinde çayını yudumlayan ve sevgilisini özleyen kız mıydı, diye soruyor birisi. O da masa örtüsünün tozunu silkeleyiyor şimdi.

Rüzgâr esiyor, masaların örtüleri uçuşuyor, masanın üstündeki semaverin külü savruluyordu. “Havva” dedi küllerin ve tozların içindeki ses. Bu sese kulak vermesi gerektiğini biliyordu artık, bunu çoktandır öğrenmişti. “Havva” diye başlıyordu ses ve sonra isterse sürdürüyor, isterse bu bir tek seslenmeyle sohbetini bitiriyordu. Birazdan burada olacağı kesindi artık sevgilisinin. Şimdiye değin hep böyle yapmıştı: ilkin ona adıyla sesleniyor, sonra da kendisi çıkıp geliyordu, aslında bu işe peydahlanıyordu demek belki de daha uygun olacaktı, çünkü orada bitiyor, hâsıl oluyordu. Gene de kendi bardağını semaverin musluğunun altına tutup sıcak suyla doldururken, öteki bardağa çay koyup koymamakta duraksadı. Bardağına ilkin sıcak

su koydu, demi sıcak suyun üstüne akıttı. Böylece, alttaki sıcak suyla dem bir süre birbirine karışmadan duruyordu, bu da oyunlarından biriydi.

“Havva “ diye seslendi aynı ses bir daha. Bir el, önündeki çay bardağını çekti. Semaverin tepsisinde bardağa çayın demini akıttı, sonra bardağı semaverin musluğunun altına tuttu, su doldurdu ve bir bardak demli çay, musluğun altından çekildi. “Sana bir keresinde gene söylemişim,” diye sürdürdü ses, hatırlıyor musun? Sevilen sevdirmezse, seven sevemez. Hatırlıyor musun?” Havva: “Hatırlıyorum ama...” Duraksadı, sonra sürdürdü: “Aslolan seven mi, sevilen mi?” “Aslolan elbette sevilendir” dedi ses. Havva: “Senin hesapça öyle görünüyor, ama ben diyorum ki, sevende sevmeye yetisi bulunmadıkça sevilen ne yapabilir, elinden ne gelir?”

“Başlangıçta yalnızca sevilen vardı, sevilen kendini seviyordu, kendi sevgisinden evreni yarattı. Sonra evrene kendini, yani onu sevmeyi esinledi. Başlangıcı düşünürsen, yerli yerine oturur her şey.”

“Ben başlangıcı düşünemiyorum” dedi Havva.

“Ben yalnızca içinde bulunduğumuz kesiti düşünüyorum ve o kesiti kendimin seven konumunda mı, yoksa sevilen konumunda mı bulunduğunu anlamak istiyorum.”

“Ah, sen, elbette sevilen konumunda duruyorsun şimdi” dedi ses. “Benim sevgim de senden, senin sevginden fıskırdı çünkü!”

ESERLERİ

Hastalar ve Işıklar (1967), *Çözülme (1973)*, **Çok Sesli Bir Ölüm (1974)**, *Çarpılmışlar (1977)*, **Denize Açılan Kapı (1983)**, *Kuyu (1999)*, **Hışırta (2000)**, *Ansızın Yola Çıkmak (2000)*, **Toz (2002)**, *Gül Yetiştiren Adam (1979)*, **İki Dünya (1977)**, *Müslümanca Düşünme Üzerine Denemeler (1985)*, **Yaşadığımız Günler (1985)**, *Ruhun Malzemeleri (1986)*, **Yeni-den İnanmak (1987)**, *Kafa Karıştıran Kelimeler (1987)*, **Çapraz İlişkiler (1987)**, *Yumurtayı Hangi Ucundan Kırmalı? (1987)*, **Müslümanca Yaşamak (1988)**, *Red Yazıları (1988)*, **Yeni Dünya Düzeninin Sefaleti (1996)**, *Ben ve Hayat ve Ölüm (1997)*, **İpin Ucu (1997)**, *Acemi Yolcu (1997)*, **Kent İlişkileri (1998)**, *Yüzler (1999)*, **Köpekçe Düşünceler (1999)**, *Eşikte Duran İnsan (2000)*, **Yazı İmge ve Gerçeklik (2002)**, *Aşkın Diyalektiği (2003)*, **Düşünsel Duruş (2005)**, *Hayvan Çiftliği (George Orwell'dan, 1964)*, **İslâm'da Devlet Nizamı (Mevdudi'den, 1967)**, *İslâm Devletinde Mali Yapı (Dr. S.A. Siddiki'den, 1972)*.

KAYNAKÇA

- Alıcı, L. (2010). *Divan-ı Hâfız-ı Mar'âşî*. Kahramanmaraş: Ukde Yayınları.
- Alıcı, L. (2010). *Halîlî-i Mar'âşî, Divançe ve Etvâr-ı Seb'a Tenkitli Metin-Tıpkıbasım*. Kahramanmaraş:: Ukde Yayınları.
- Alıcı, L. (2013). *Hâmî Abdu'l-Gaffâr Baba Divân-ı Hâmî-i Mar'âşî Tenkitli Metin-Tıpkıbasım*. Kahramanmaraş: Ukde Yayınları.
- Alıcı, L. (2020). *Halîlî-i Mar'âşî*. Şubat 2021 tarihinde Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü: <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/halili-halili-marasi> adresinden alındı
- Alıcı, L. (2020). *Hâmî Abdu'l-Gaffâr*. Şubat 2021 tarihinde Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü: <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hami-abdulgaffar> adresinden alındı
- Bayazıt, E. (2011). *Şiirler - Sebeb Ey Risaleler, Gelecek Zaman Risalesi*. İstanbul: İz Yayıncılık.
- Bulut, S. (1996). *Kurtuluş Çağrısı. Dolunay Şiir Güldestesi* (s. 156). içinde Ankara: Dolunay Yayınları.
- Doğan, A. (2002). *Kuddûsî Divânı-Tenkitli Metin*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- İnan, M. A. (2015). *Mehmet Akif İnan Eserleri (Cilt 1)*. İstanbul: Eğitim-Bir-Sen Yayınları.
- Kanadım Değdi Sevdaya*. (1998). *Bercenek'ten Yaya Geldim* albümünde. İstanbul: Emre Grafson Müzik.
- Karaer, M. N. (2008). *Karacaoğlan: Hayatı ve Bütün Şiirleri*. İstanbul: Dergah Yayınları.
- Karakoç, A. (2018). *Bütün Şiirleri 7: Akıl Karaya Vurdu*. Ankara: Kadim Yayınları.
- Karakoç, A. (2018). *Bütün Şiirleri 8: Yasaklı Rüyalar*. Ankara: Kadim Yayınları.
- Karakoç, B. (2016). *Beyaz Dilekçe*. İstanbul: Nar Yayınları.
- Karakoç, S. (2020). *Gün Doğmadan - Şiirler*. İstanbul: Diriliş Yayınları.
- Kısakürek, N. F. (2013). *Cile*. İstanbul: Büyük Doğu Yayınları.
- Kuru, S. S. (2010). *Sünbülzâde Vehbî*. Diyanet İslam Ansiklopedisi: <https://islamansiklopedisi.org.tr/sunbulzade-vehbi> adresinden alındı
- Özdenören, A. (1975). *Güneş Donanması*. Ankara: Edebiyat Dergisi Yayınları.
- Özdenören, A. (1975). *Güneş Donanması*. Ankara: Edebiyat Dergisi Yayınları.
- Özdenören, R. (2009). *Toz*. İstanbul: İz Yayıncılık.
- Pakdil, N. (2015). *Anneler ve Kudüsler*. Ankara: Edebiyat Dergisi Yayınları.
- Seher Vakti Evinize / Geciyordum Bağınızdan / Yalancısın İnanamam*. (1969). Aşık Mahzuni Şerif Klasikleri albümünde. İstanbul: Emre Grafson Müzik.
- Taşyürek, H. V. (1973). *Dile Gelen Anadolu*. İstanbul: Yağmur Yayınları.
- Uludağ, S., & Köksal, M. Â. (2002). *Kuddûsî Ahmed Efendi*. Ocak 2021 tarihinde Diyanet İslam Ansiklopedisi: <https://islamansiklopedisi.org.tr/kuddusi-ahmed-efendi> adresinden alındı
- Yener, A. (1992). *Tanır'lı Aşık Yener - Şiirler Demeti*. Ankara: Sasi Yayın.
- Yener, A. (1998). *Yol Ver Dağlar Yol Ver Bana*. İstanbul: Anadolu Matbaası.
- Yenikale, A. (2012). *Sünbül-Zâde Vehbî Divânı*. Kahramanmaraş: Ukde Yayınları.
- Yücel, S. (1976). *Nazar*. Ankara: ÜİD Genel Merkezi Yayınları.
- Yücel, S. (1986). *Umut Bir Gül Uzatırken*. Ankara: Ya Ba Basın Yayın.
- Yücel, S. (1994). *Sevgi Güneşi (Şiirler - Hikâyeler - Denemeler)*. Ankara: Lazer ofset.
- Yücel, S. (2000). *Güz Rengi Ayrılıklar*. Adana: Özgün Yayınları.
- Yücel, T. (2018). *Yalan*. İstanbul: Can Yayınları.
- Zarifoglu, C. (2019). *Şiirler Bütün Eserleri 1*. İstanbul: Beyan Yayınları.

